

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Tomáš Sluka

Student – led Conference

Nová metóda sebahodnotenia v praxi

2013

Publikácia bola vydaná a financovaná z prostriedkov ESF
v rámci národného projektu Profesijný a kariérový rast
pedagogických zamestnancov.
ITMS kód projektu 26120130002
ITMS kód projektu 26140230002

Student – led Conference
Nová metóda sebahodnotenia v praxi

Tomáš SLUKA

Bratislava 2013

OBSAH

Úvod 5

1| Teoretické východiská sebahodnotenia 6

1.1| Sebahodnotenie a kvalita školy 13

2| Student – led Conference – vymedzenie pojmu 18

3| Výhody Student – led Conference 19

4| Možnosti aplikácie Student – led Conference v našom školskom prostredí 29

5| Návod na uskutočnenie Student – led Conference v škole 30

5.1| Úlohy členov (učiteľ, rodič, žiak) Student – led Conference 34

5.2| Príprava žiakov na Student – led Conference 35

5.3| Príprava rodičov na Student – led Conference 44

5.4| Príprava vyučujúcich jednotlivých predmetov na Student – led Conference 44

5.5| Príprava triedneho učiteľa a organizácia Student – led Conference 46

6| Úskalia Student – led Conference 48

Záver 51

Zoznam bibliografických odkazov 52

Prílohy 54

Úvod

Predpokladáme, že cieľom všetkých reformných snáh v našom školstve je skvalitniť výchovu a vzdelávanie. Kvalita sa všeobecne realizuje prostredníctvom procesov hodnotenia a najmä sebahodnotenia. Kvalitou rozumieme spokojnosť zákazníkov. V škole sú to rodičia, žiaci aj učitelia (Albert, 2006).

Student – led Conference (SLC) je možnosťou na zvyšovanie kvality, a teda aj spokojnosti zákazníkov školy (Sluka, 2009). SLC je rodičovské združenie, ktorého aktérmi nie sú len triedny učiteľ a niektorí rodičia, ale aj žiaci a všetci učitelia jednotlivých predmetov. Táto metóda je široko používaná v Kanade a Spojených štátoch amerických a na jej realizáciu tu existuje množstvo praktických návodov (metodík). Na Slovensku sa rodičia a učitelia stretávajú na klasických rodičovských združeniach, ktoré sú vo väčšine prípadov len nutnou a nudnou formalitou a často nepríjemným zážitkom učiteľa aj rodiča. Pre zákazníkov školy sa tento stav nedá považovať za uspokojivý, a preto má ďaleko aj od kvality.

V nasledujúcom texte ponúkame učiteľom podrobné vysvetlenie pojmu SLC, návod na jeho prípravu a realizáciu, analyzujeme výhody a nevýhody SLC. Nechceme nekriticky preberať modely zo zahraničia, preto prispôbíme SLC našim školským podmienkam. Chceme zdôrazniť filozofiu SLC ako metódu sebahodnotenia, čiže nástroja kvality. V správach Štátnej školskej inšpekcie (2011) sa niekoľko rokov opakuje konštatovanie o nepriaznivom stave rozvoja kľúčových kompetencií hodnotenia a sebahodnotenia u žiakov. SLC je predovšetkým o sebahodnotení procesu výchovy a vzdelávania žiaka, o komunikácii tohto procesu, o nových zážitkoch v škole, o prežívaní úspechov a o spokojnosti učiteľov, žiakov a ich rodičov. Podľa Alberta (2006) je žiak priamym účastníkom vyučovacieho procesu, a preto okrem vysvedčenia je preňho zaujímavý celý proces, t. j. ako vyučovanie prebieha, ako učitelia učia, ako sa k žiakom správajú. Žiak možno zabudne na učivo, ktoré ho učitelia učili, ale nezabudne na to, ako ho učili. Ak bude spokojný, môžeme hovoriť o kvalite.

1| Teoretické východiská sebahodnotenia

Súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu, a teda aj **manažmentu kvality** v škole je hodnotenie. Neustále hodnotenie má vo filozofii TQM (Total Quality Management) kľúčovú funkciu. Ak chceme v škole zlepšovať kvalitu, hodnotenie je alfou aj omegou tohto procesu.

Podľa Kyriacoua (2004) školské hodnotenie má mať tieto funkcie:

- poskytuje učiteľovi spätnú väzbu o jeho práci, pomôže odhaliť problémy alebo nedorozumenia, umožňuje posúdiť naplnenie učebných cieľov,
- poskytuje spätnú väzbu žiakovi o jeho výkonoch, pokroku, žiak si môže porovnať svoj výkon so štandardmi, ukazuje, ako zlepšiť prácu a odstrániť nedostatky,
- má žiaka motivovať, informácia o splnení náročnej úlohy je pre žiaka účinným zdrojom motivácie,
- slúži ako podklad na vedenie záznamov o žiakovi, pomôže plánovať prácu so žiakmi (záznamy môžu slúžiť napr. ako súčasť portfólia pre potreby SLC – pozn. autora),
- je podkladom na sumatívne hodnotenie (vysvedčenie),
- umožňuje posúdenie spôsobilosti žiaka na ďalšie štúdium.

V súčasnosti je v popredí záujmu pedagógov **sebahodnotenie**. Sebahodnotenie (samohodnotenie, samoocenenie) je metóda, na základe ktorej si žiak uvedomuje svoje silné aj slabé miesta, stanovuje si ciele a posudzuje svoje pokusy o zlepšenie. Žiak používa tzv. **reflektívny učebný cyklus** (Petty, 2006). Vychádza sa z predpokladu, že nie je dobré, keď sú žiaci pri hodnotení svojho výkonu úplne závislí od učiteľa. Ak nikdy nedostanú dôveru, aby vlastnú skúsenosť zhodnotili, nikdy si neosvoja schopnosť reflektovať svoje výkony, a tak v sebe nerozvinú ani schopnosť sebazdokonaľovania. Cieľom výchovy musí byť žiak so sebadôverou a schopnosťou reflektovať a posudzovať nezávisle od učiteľa.

Ak má žiak dôveru, že sa dokáže učiť z vlastnej skúsenosti, bude sa učiť aj po skončení vyučovania. Stane sa premýšľajúcim praktikom. Sebahodnotenie podporuje reflexiu a zmysluplnú činnosť smerujúcu k prospešným cieľom a navyše povzbudzuje žiakov na preberanie zodpovednosti za vlastné učenie sa. Je zvlášť vhodné pre starších študentov (napr. na gymnáziu). Učiteľ na začiatku kurzu (polroku, tematického celku a pod.) komunikuje s každým žiakom o jeho cieľoch a prípadných ťažkostiach. Potom sa uskutočňujú pravidelné osobné rozhovory, ktorými si učiteľ overuje, či sú uspokojované žiakové potreby, a povzbudzuje žiaka, aby si kládol osobné ciele a manažoval svoje pokroky. Sebahodnotenie môže byť formálne, s vopred stanovenými termínmi a portfóliami.

Podľa Tureka (2004) portfólio alebo „fascikel“ je súbor dokumentov, do ktorého si učiteľ zakladá žiacke práce – testy, protokoly z meraní, výkresy, projekty, referáty, slohové práce, záznamy učiteľa z pozorovania žiaka, odkazy a poznámky rodičov žiaka a pod.). Učiteľ má tak možnosť sledovať smer, podstatu a mieru zmien v učení sa žiaka. Portfólio má umožniť žiakovi, jeho rodičom a ostatným záujemcom o jeho učenie čo najkomplexnejší pohľad na to, ako sa učí, ako uvažuje, ako vytvára umelecké, technické a iné artefakty, ako komunikuje s inými ľuďmi a pod., teda na najrôznejšie zložky osobnosti žiaka, na jeho rozmanité záujmy, nadanie atď. Metóda sebahodnotenia prostredníctvom SLC je jednoduchá, nie je ťažké ju realizovať, a pritom je veľmi efektívna. So schopnosťou hodnotiť okolie a samého seba sa človek nerodí, utvára sa postupne spolu s vývojom jeho poznávacích schopností, jeho vlastného „ja“ podliehajúceho vplyvom vnútorných aj vonkajších faktorov. Práve učiteľ je jeden z najdôležitejších faktorov, ktoré môžu rozličnou mierou ovplyvňovať utváranie hodnotiacich a sebahodnotiacich schopností u žiaka. Hodnotenie v škole nie je len prostriedkom výučby, ale aj dôležitým cieľom. Žiakova cesta od učiteľovho hodnotenia k sebahodnoteniu nie je jednoduchá.

Sebahodnotenie môže byť chápané ako prechod riadenia učiteľom k riadeniu žiakom. Na žiaka sa dôrazným spôsobom prenáša zodpovednosť, žiak tak pozvoľna prechádza od tradičného typu **heteronómneho hodnotenia** cez **formatívne hodnotenie** a **vzájomné hodnotenie** medzi spolužiakmi k požadovanému **autonómnemu hodnoteniu** a **sebahodnoteniu**. Keď žiaci preberú úlohu v procese hodnotenia výsledkov svojej práce, stávajú sa advokátmi svojej práce a môžu svojim učiteľom a rodičom dokázať, čo dosiahli. Predovšetkým žiaci vedia, ako tvrdo pracovali na zadaných úlohách a čo si myslia o výsledku, a práve oni môžu pomôcť učiteľovi pochopiť ich snahu a prácu. Počiatočné úsudky žiakov nebudú bezchybné, ale porovnanie záverov ich sebahodnotenia a hodnotenia inými osobami prinesie čoskoro svoje výsledky, žiaci budú schopní konkrétnejšieho, výstižnejšieho a realistickejšieho hodnotenia. Predpokladom reálneho hodnotenia je pochopenie, čo presne učiteľ žiada, pochopenie kritérií, cieľov. Rozvoj hodnotiacich schopností žiakov sa deje aj v rámci spolupráce učiteľa a žiaka pri učení sa a pri spoločných hodnotiacich aktivitách. Na to je potrebná dobrá **sociálna klíma** v triede, ktorú učiteľ vytvára aj tým, že žiakov zapája do diania okolo nich, vytvára atmosféru dôvery, zmyslu pre spolupatričnosť, zapája žiakov do spolourozhodovania, stanovuje jasné ciele, umožňuje žiakom zapojiť sa do hodnotenia a pod. (Kolář, Šikulová, 2006). To sú aj atribúty SLC.

Podľa Koláňa a Šikulovej (2006) treba na lepšie pochopenie procesu sebahodnotenia žiaka hľadať širšie psychologické súvislosti. Vzťah človeka k sebe samému sa v psychológii definuje ako **autoregulácia**. Je to vzťah, ktorý sa vyznačuje okrem sebapoznania (sebapoznanie je predpokladom sebahodnotenia) aj spôsobilosťou meniť a zdokonaľovať seba samého podľa určitého plánu, pretvárať seba samého so zreteľom na určité ciele. Autoregulácia sa vyvíja z dvoch základných zdrojov: *vonkajších* (rodičia, učitelia, kamaráti) a *vnútorných*. Vnútorné sú zdrojom osobnostnej autoregulácie (jednotlivec má potrebu sám so sebou niečo urobiť a sám za seba niečo vykonať). Autoregulácia učenia je taká úroveň učenia, keď sa žiak stáva aktívnym aktérom svojho vlastného procesu učenia tak na strane činnostnej a motivačnej, ako aj **metakognitívnej**. Snaží sa pri tom dosiahnuť určité ciele (vedomosti, schopnosti, známky, spoločenské uplatnenie, uznanie), iniciuje a riadi svoje vlastné úsilie a používa špecifické stratégie učenia.

Autoregulácia v škole nie je akousi mentálnou schopnosťou (ako napr. inteligencia) alebo učebnou schopnosťou (ako napr. zručnosť v čítaní). Ide skôr o proces riadenia seba samého, pomocou ktorého žiaci transformujú svoje mentálne schopnosti do zručností potrebných na učenie sa.

Podľa Čápa a Mareša (2001) ak má žiak sám riadiť zmeny svojho učenia, ak má nastúpiť na cestu autoregulácie, musia byť splnené tieto predpoklady:

- v žiakovi je kompetencia na autoreguláciu učenia sa uložená ako možnosť, potencialita, bez vonkajších podnetov sa nemôže kvalitne rozvinúť,
- škola musí svojou koncepciou umožniť žiakom, aby sa naučili, ako sa majú učiť,
- vonkajšie riadenie učenia a ďalšie intervenčné zásahy by mali byť koncipované tak, aby otvárali priestor na žiakovu autoreguláciu, aby postupne „likvidovali samy seba“,
- žiak (zrejme s nástupom puberty) môže výraznejšie zdokonaľiť schopnosť učiť sa a riadiť svoje učenie sa, naučí sa vyberať si podľa meniacich sa učebných situácií najvhodnejšie metakognitívne stratégie,
- žiak môže postupne zdokonaľovať svoju schopnosť motivovať pri učení sám seba, stáva sa nezávislý od vonkajšej motivácie učenia sa,
- žiak môže postupne zdokonaľovať schopnosť riadiť svoje emócie pri učení, posilňovať tie, ktoré mu uľahčujú učenie sa a pomáhajú pri prekonávaní ťažkostí,
- žiak sa môže naučiť, aby si vyberal optimálne prostredie na vlastné učenie sa, vhodne si konštruoval podmienky na svoje učenie sa, a ak mu nevyhovujú, aby ich aktívne menil,
- rozvoj autoregulácie nie je možný bez súbežného rozvoja žiakovho „ja“, čiže rozvoja sebamonitorovania, sebakontroly, sebahodnotenia, reagovania na svoju vlastnú činnosť, vnímania osobnej zdatnosti (self-efficacy), sebaopímania (self-conception),
- žiakovo „ja“ by nemalo byť primárne menené zvonka, „prerábané“, mala by sa rešpektovať jedinečnosť jeho osobnosti, žiak by mal skôr dostať priestor na zmenu seba samého,
- autoregulácia nie je výlučne individuálny proces, vzniká a vytvára sa v spolupráci s ďalšími ľuďmi, prostriedkom môže byť párové učenie sa, partnerské, vrstovnícke (peer learning), skupinové vyučovanie, kooperatívne vyučovanie atď.,
- autoregulácia je aktívny proces, nedá sa žiakovi odovzdať v hotovej podobe, vytvára sa postupne, vyžaduje praktický nácvik, účinnú spätnú väzbu, dostatok času a vynaloženého úsilia žiaka,
- autoregulácia učenia sa je u žiaka rozvíjaná úspešnejšie, pokiaľ sú vo vzájomnom súlade vonkajšie riadenie žiakovho učenia sa a autoregulácia; ak je vzájomná kompatibilita malá, alebo dokonca vznikajú rozpory medzi žiakovým úsilím o zlepšenie učenia sa a pedagogickou činnosťou niektorých učiteľov a rodičov, môže sa rozvoj autoregulácie spomaliť alebo dokonca zablokovat,
- autoregulácia je celoživotná záležitosť, dá sa chápať aj ako spôsob projektovania životnej cesty danej osobnosti.

Autoregulácia ako relatívne nová premenná bude postupne vstupovať do škôl, do prípravy budúcich učiteľov, pretože výrazne ovplyvňuje úspešnosť jednotlivcov nielen v škole, ale predovšetkým v ďalšom živote. Existuje množstvo teoretických prístupov k autoregulácii učenia sa. Čáp a Mareš (2001) považujú za užitočnú pre prax **teóriu cyklických fáz**, ktorú navrhol Zimmerman. Autor tvrdí, že učenie a jeho riadenie je vlastne „proces s otvoreným koncom“, a preto vyžaduje opakovanie, určitý cyklus. Prvá fáza – **uvažovanie** zahŕňa všetky stavy a procesy, ktoré významne ovplyvňujú ďalšiu činnosť vrátane žiakových názorov, presvedčení a predchádza vlastnému učeniu sa. Druhá fáza – **realizácia a vôľová kontrola** obsahuje procesy a stavy, ktoré sa vyskytujú v priebehu vlastného učenia sa vrátane úsilia vynakladaného žiakom na učenie sa, ovplyvňuje sústredenie, rozhodovanie a výkon žiaka. Tretia fáza je **sebareflexia**. Týka sa procesov, ktoré sa objavujú po tom, ako sa učebné snaženie skončilo; ovplyvňuje žiakovo reagovanie na prežitú skúsenosť. Dá sa tiež povedať, že sebareflexia završuje jeden cyklus a zároveň vstupuje do nového cyklu tým, že ovplyvňuje ďalšie žiakovo uvažovanie – bilancuje jeho predošlé úsilie a výsledky, ktoré sa nakoniec dostavili. Môže iniciovať a zosilňovať, ale i zoslabovať či ukončiť ďalšie snaženie žiaka. Táto fáza zahŕňa sebahodnotenie, ktoré vyúsťuje do pripisovania príčin úspechu či neúspechu (**kauzálna atribúcia**), reagovanie na seba samého a svoje výsledky, adaptovanie sa na celú situáciu.

Čáp a Mareš (2001) uvádzajú aj tvrdenia Winnea, podľa ktorého autoregulácia nie je záležitosť len osobnostných charakteristík, ale má duálnu povahu – je interakciou medzi schopnosťou jedinca učiť sa (aptitude) a udalosťou (event), v ktorej sa ocitá. Preto navrhol model autoregulovaného učenia, ktorý nazval lakonicky **model 3 + 1**. Ako sú jeho zložky charakterizované? Schopnosť učiť sa je chápaná ako taký stav žiakovho poznania, ktorý umožňuje predpovedať úroveň poznávania a motivácie, ktorú je žiak schopný použiť pri ďalších (budúcich) učebných aktivitách. Spomenutá schopnosť sa mení v čase a s meniacimi sa úlohami. Druhá zložka – udalosť – je vymedzovaná ako dynamický systém, ktorý prechádza tromi potrebnými fázami a jednou možnou, výberovou fázou. Odtiaľ názov autoregulačného modelu 3 + 1. K potrebným fázam patrí: zoznámenie sa s úlohou, vytýčenie cieľov, voľba taktických postupov na dosiahnutie cieľov. K novej, výberovej fáze patrí úprava, adaptovanie taktiky špecifickým podmienkam.

Čáp a Mareš (2001) uvádzajú výskumy Zimmermana, ktoré naznačujú, že priaznivý efekt rozvíjania autoregulačných aktivít je sprevádzaný zlepšením žiakových výkonov, ako aj žiakovej motivácie. Pozoruhodné je, že autoregulačné procesy zrejme nie sú dôležité len v počiatočnej fáze, keď si žiak osvojuje nové schopnosti, ale aj neskôr, v reálnom živote. Analogické autoregulačné procesy zistil Zimmerman aj u expertov, špičkových kapacít, v takých rôznorodých odboroch ľudskej činnosti, ako sú hudba, šport či spisovateľstvo. SLC je metóda nácviku a osvojovania si autoregulačných zručností a je vynikajúca pomôcka na zvládnutie riadenia vlastného učenia sa. Čáp a Mareš (2001) ďalej citujú Zimmermana a Shunka, podľa ktorých je možné rozdeliť žiakov podľa rozvinutia autoregulačných schopností v učení sa na dve skupiny: *začiatočníkov* a *pokročilých* (tab. 1). V príprave a priebehu SLC sa manifestujú a rozvíjajú charakteristiky pokročilých.

Tab. 1 Porovnanie začiatočníkov a pokročilých v autoregulácii svojho učenia sa

Fáza autoregulácie	Typy žiakov podľa rozvoja autoregulácie	
	začiatočníci	pokročilí
uvažovanie	stanovujú si nešpecifické, neusporiadané a blízke ciele	stanovujú si špecifické, hierarchicky usporiadané a vzdialenejšie ciele
	sú orientovaní na výkon, na výsledok učenia sa	sú orientovaní na priebeh učenia sa
	osobnú zdatnosť vnímajú ako nízku, nedostatočnú	osobnú zdatnosť vnímajú ako vysokú, dostatočnú
	neprejavujú záujem	sú vnútorne motivovaní
realizácia a vôľová kontrola	majú nejasný plán	majú jasný plán
	neveria si, používajú sebaevalvujúce postupy	veria si, dokážu vyučovať sami seba
	kontrolujú len výsledky svojho snaženia	kontrolujú aj priebeh svojho snaženia
sebareflexia	vyhýbajú sa sebahodnoteniu	snažia sa hodnotiť sami seba
	príčiny úspechu a neúspechu hľadajú vo svojich schopnostiach (v neovplyvniteľných príčinách)	príčiny úspechu a neúspechu hľadajú v použitej stratégii a v praktických skúsenostiach (v ovplyvniteľných príčinách)
	sami na seba reagujú negatívne, nedokážu sa dobre adaptovať na meniace sa podmienky	sami na seba reagujú pozitívne, dokážu sa dobre adaptovať na meniace sa podmienky

Autoregulácia je merateľná premenná. Na jej diagnostiku sú vypracované psychologické testy (Hofferová, Yuová, Pintrich, Kuhl, Kraska, Zimmerman, Martinez – Pons, Lan, Kulič, Winne, Stockley), ktoré overujú úroveň napríklad týchto žiackych schopností: *kognitívne učebné stratégie*, *metakognitívne stratégie*, *stratégie vedúce k poznaniu seba samého* a *motivačné stratégie* (Čáp, Mareš, 2001).

Zatiaľ nie sú dostupné informácie o zmenách týchto premenných po zavedení SLC do nášho školského prostredia. Čiastkové prvky autoregulácie sa dajú nacvičovať už v predškolskom veku, ale ucelenejšie schopnosti žiaci nadobúdajú v senzitívnom období puberty (medzi 8. – 12. rokom). Nemá však ísť len o to, aby sme sa sústredili na cvičenie v autoregulácii, treba súčasne rozvíjať také zložky osobnosti žiakov ako sebaúcta, sebaoceňovanie, sebaopisovanie. Základy autoregulácie dostáva dieťa už v rodine. Učí sa samostatne piť, jesť, chodiť, obliekať. Učí sa premyslieť si činnosť prv, ako sa do nej pustí, mať trpezlivosť a vytrvať, aj keď sa mu spočiatku nedarí, nereagovať hnevom na neúspech, opakovať činnosť, kým nezíska istotu, obracať sa na dospelých o radu či pomoc, posudzovať svoje výtvary a pod. Autoreguláciu tvoria tri zdroje:

- **sociálny**, kam patria dospelé osoby (rodičia učitelia, tréneri a iní pre žiakov dôležití ľudia), vrstovníci (súrodenci, spolužiaci, kamaráti, spoluhráči),
- **osobnostný**, kam patria sebamonitorovanie (sebaopisovanie), sebahodnotenie (vnímaná osobná zdatnosť, sebaopisovanie, atribúovanie príčin úspechu a neúspechu, sebaistota, sebaúcta), reagovanie

na seba samého (stanovovanie si cieľov, sebakontrola, sebariadenie, sebaodmeňovanie, sebatrestanie),

- **situačný** (kontextové vplyvy, zlučiteľnosť vonkajšieho riadenia s autoreguláciou, používané metódy nácviku autoregulácie, žiakova príležitosť na samostatnú prácu, príležitosť na spoločnú prácu).

Najpoužívanejšie stratégie rozvoja autoregulačných schopností

Strategické vyučovanie, ktorého cieľom nie je naučiť žiakov len učivo, ale predovšetkým to, ako riadiť vlastné učenie sa. Podľa Kuliča (1992) je najlepšie vonkajšie riadenie žiakovho učenia sa to, ktoré postupne likviduje samo seba v prospech autoregulácie.

Praktická realizácia autoregulačných stratégií žiakmi, pri ktorej má žiak dostatok príležitostí, aby si jednotlivé stratégie vyskúšal, precvičil sa v ich používaní, osvojil si ich tak, aby mu nespôsobovali problémy a aby vedel, kedy ich má použiť.

Spätná väzba o účinnosti autoregulačnej stratégie vychádza z princípu, že pokrok v učení sa je závislý od kvalitnej realizácie jednotlivých stratégií, od ich vhodného použitia v meniacich sa podmienkach a od dosiahnutého efektu. Žiak potrebuje vedieť, či pri nácviku postupuje správnym smerom, či činnosť realizuje dobre a ako posudzuje dosiahnuté výsledky jeho okolie. Potom sa naučí posudzovať svoju činnosť sám.

Monitorovanie seba samého je ďalšia časť nácviku. Ak má dospelý ustúpiť a prenechať iniciatívu žiakovi, musí mať istotu, že sa žiak naučil pozorovať sám seba. Sledovanie seba samého pri nácviku autoregulácie mu umožňuje zhodnotiť, do akej miery je používaná autoregulačná stratégia správne realizovaná, nakoľko je adekvátna danej úlohe, kontextu a v prípade nedostatkov dovoľuje včas reagovať.

Sociálna podpora, ktorú poskytujú dospelí aj vrstovníci. Je potrebná v začiatkových etapách, potom by mala nastúpiť samostatnosť a zodpovednosť žiaka formou rôznych postupov, napr. učiteľ ako model, vzor na napodobňovanie, pričom miera jeho pomoci postupne ustupuje v prospech nezávislej praxe, podporné vyučovanie (scaffolding), kooperatívne či vrstovnicke vyučovanie.

Sebareflexia žiaka, bez ktorej by bola autoregulácia nemysliteľná, pretože žiak sa musí zamýšľať sám nad sebou. Musí sa naučiť realisticky posudzovať sám seba, svoje možnosti aj obmedzenia, svoju činnosť aj dosiahnuté výsledky (Čáp, Mareš, 2001). Na nácvik sebareflexie môže efektívne slúžiť metódička SLC. Nácvik autoregulácie učenia sa má hlboké opodstatnenie. Pomáha nielen učiteľom, ale aj samotným žiakom, pripravuje ich na to, aby dokázali vziať zodpovednosť za učenie do vlastných rúk, pripravuje ich na celoživotné učenie sa aj na meniace sa požiadavky budúceho povolania. Dáva im šancu dobre obstáť na ich celoživotnej ceste (Čáp, Mareš, 2001).

V širších teoretických súvislostiach hodnotenia považujeme za opodstatnené uviesť ako dôležitý parameter hodnotenia aj jeho **autenticitu**. Existuje rozpor medzi školskými situáciami a skutočným (autentickým) svetom, na ktorý upozorňuje najmä kultúrna psychológia a sociálny konštruktivizmus. Školské hodnotenie sa zrazu javí neskutočné, neautentické, ako hodnotenie umelých úloh v umelých podmienkach. Tu sa dá hľadať aj príčina jeho schopnosti predpovedať síce úspešnosť v ďalšom ročníku, ale nie príliš veľkú použiteľnosť v skutočnom živote. Slavík (1999) uvádza Wineburgove myšlienky,

že za podklad na autentické hodnotenie je možné považovať len taký text, výkon alebo produkt, ktorý nesie podstatné znaky vzťahu k jeho ekvivalentu v skutočnom svete. Napríklad úvaha alebo poviedka, ktorú by mali žiaci napísať v škole za jednu hodinu bez možnosti spracovať koncept, v pokoji ho revidovať, prípadne konzultovať s učiteľom, nie je autentická. Takéto podmienky totiž vôbec nezodpovedajú tomu, ako v skutočnom svete reálny autor píše poviedku alebo odbornú stať. Tu autor čerpá z čo najširšieho okruhu prameňov, neformálne sa radí s kolegami, formálne s vedeckými recenzentmi. Na základe pripomienok robí opakované úpravy, na texte pracuje nakladateľský redaktor, jazykový korektor a ďalší odborníci. Toto je nielen zvyk vedeckej komunity, ale aj nevyhnutnosť, pokiaľ má vzniknúť skutočne užitočné dielo. Všetci považujú takéto dielo za autentické, pôvodné.

Slavík (1999) ďalej uvádza, že podľa Pascha je autentické učenie proces, keď je výučba organizovaná s dôrazom na zmysluplné využitie učebnej látky, ktoré vedie k vytvoreniu niečoho prínosného pre samotných žiakov, pre ich blízky alebo komunitu, teda s presahom do reálneho sveta. Nestačí povestné „to budete raz potrebovať“, žiaci musia vedieť, že to niekto potrebuje práve teraz. Za autentické hodnotenie považuje Pasch hodnotenie v komplexnej reálnej situácii: hodnotený nie je umelo skonštruovaný príklad alebo úloha, ale praktický výrobok; nie gramatické cvičenie, ale list kamarátovi do nemocnice; nie desaťminútovka z aritmetiky, ale rozpočet na triedny výlet. Malo by teda ísť o produkciu niečoho nového s použitím učiva, nie o jeho reprodukciu. Dôležitým kritériom autenticity je schopnosť ústnej obhajoby práce. Jedným z moderných prostriedkov autentického hodnotenia je takzvané hodnotenie portfólia (portfolio assessment). V angličtine, odkiaľ výraz „portfólio“ pochádza, znamená „kolekcia, zložka, mapa“. Portfólio je naozaj akousi kolekciou alebo prehľadnou mapou žiakovej práce (Slavík, 1999). Dostávame sa k prieniku autentického hodnotenia a SLC, v ktorom ide o sebahodnotenie pomocou portfólia.

Portfólio je usporiadaný súbor prác žiaka pozbieraný za určité obdobie výučby, ktorý poskytuje rozmanité informácie o skúsenostiach a pracovných výsledkoch. Môže obsahovať napríklad žiacke písomné práce, úvahy, výtvarné diela, projekty, laboratórne práce, audio a videozáznamy, ale môže mať aj charakter denníka. Jeho súčasťou môžu byť aj poznámky učiteľa alebo rodiča, to znamená, že neobsahuje len práce žiaka, ale aj komentáre k nim od iných ľudí a komentáre k žiakovmu správaniu sa všeobecne. Portfólio zachytáva celý rad informácií o vývoji a pokroku žiaka. Tieto informácie poskytujú učiteľovi oporu pri hľadaní odpovedí na hodnotiace otázky: „V čom je práve tento môj žiak úspešný? Čo mu môže pomôcť k lepšej školskej práci a lepšej pohode v škole?“ (Slavík, 1999). Počas SLC si podobné otázky pomocou portfólia kladie žiak sám. Slavík (1999) sa ďalej zmieňuje o Nemesovi, podľa ktorého sa pri autonómnom hodnotení (sebahodnotení) kladie dôraz na otvorenosť, kontrolovateľnosť a prehľadnosť všetkých zámerov a postupov, kontrolu a účasť verejnosti, vylúčenie náhodnosti a maximálnej objektivizácie rozhodovania. To všetko v prospech žiakovej budúcej autonómie. Autonómna koncepcia totiž predpokladá, že žiak a s ním jeho rodičia, ktorí sú zaňho zodpovední, vedia, čo a prečo sa v škole deje. Platí to samozrejme aj o hodnotení, ktoré má byť čo najviac „čitateľné“ a má postupne prechádzať do rúk žiaka ako jeho sebahodnotenie. Treba zopakovať, že autonómne hodnotenie je hodnotenie, ktoré žiak zvláda sám, ktorému do potrebnej miery rozumie a ktoré dokáže vysvetľovať,

prípadne obhajovať. K dosiahnutiu tohto cieľa majú smerovať aj ostatné zložky výučby. Motiváciou žiakov môže byť samotné autonómne hodnotenie. Primerané zvýšenie zodpovednosti a náhľad na ňu motivuje k aktivite. Ďalšou účinnou formou podpory žiakovho záujmu o autonómne hodnotenie je **zmluva** medzi učiteľom, žiakom, prípadne rodičmi žiaka, v ktorej sú stručne vymedzené ciele, ktoré sa všetky zmluvné strany zaväzujú rešpektovať a snažiť sa o ich dosiahnutie. V zmluve ide predovšetkým o upozornenie žiaka na jeho zodpovednosť za vlastné konanie a umožniť mu angažovanejšie sebahodnotenie (Slavík, 1999). Počas prípravy a realizácie SLC robia žiaci to isté – stanovujú ciele (aj v písomnej podobe) a pri ústnej prezentácii pred rodičom a učiteľom sa vlastne zaväzujú ich plniť. Konkrétna písomná forma zmluvy (ukážka 2, kap. 5.2) môže byť súčasťou prípravy na SLC. Autonómnemu hodnoteniu (sebahodnoteniu) sa žiaci musia postupne naučiť.

1.1| Sebahodnotenie a kvalita školy

Uplatnenie systémov **manažérstva kvality v škole** je náročná úloha, pretože systémy manažmentu kvality boli najskôr vypracované pre priemyselné podniky. Mnoho autorov rieši zavádzanie manažmentu kvality do škôl skôr v teoretickej rovine. Nazdávame sa, že SLC je výborný nástroj manažmentu kvality v školách najmä z hľadiska sebahodnotiaceho procesu, ktorý je v systémoch manažmentov kvality kľúčový (Sluka, 2009).

Kvalita znamená vyhovieť požiadavkám zákazníka. Podľa Alberta (2001) je týmto zákazníkom rodič, žiak, potenciálni zamestnávateľia, školy vyššieho typu, ale aj zamestnanci školy.

Školy, v ktorých zákazníci môžu ovplyvňovať vzdelávací proces (a tak aj kvalitu), sú identifikovateľné podľa toho, že:

- sú obľúbené predovšetkým pre ponuku vzdelávacích programov a vďaka svojim pedagógom,
- presúvajú ťažisko z vyučovania na učenie sa (žiacov aj učiteľov),
- prebieha pravidelné vnútorné aj vonkajšie hodnotenie školy,
- sa škola zaujíma o názory svojich zákazníkov a snaží sa ich požiadavky naplniť.

Úspešné riadenie kvality školy je podmienené kvalitnou prácou každého učiteľa a pracovníka školy. Dosiahnuť u učiteľov pozitívny vzťah ku kvalite znamená zmeniť ich myslenie.

Podľa Alberta (2001) sa pri definovaní kvality v školstve uplatňujú tri formy kvality:

1. Zaručená kvalita

Požiadavky na kvalitu a jej kontrolu určuje kompetentná autorita (napr. ŠPÚ, ministerstvo školstva, školská inšpekcia, maturitná komisia) takým spôsobom, že vypracuje záväzné normy – učebné plány a učebné osnovy. Kvalita školy sa posudzuje podľa miery naplnenia týchto noriem a podľa žiackych výkonov.

2. Dohodnutá kvalita

Požiadavku na kvalitu obsahuje zmluva medzi poskytovateľom služby (školou) a zákazníkom (zriaďovateľ, žiak, rodič, budúci zamestnávateľ atď.), t. j. požiadavky na kvalitu určujú účastníci vzdelávacieho procesu, nielen profesionáli z odboru. Kvalitu teda riadi škola. Môže upraviť napr. 10 % učebných plánov, 30 % učebných osnov, zriaďuje nepovinné predmety, rozšíri vyučovanie prírodovedných predmetov, prispôsobí osnovy regionálnym požiadavkám a podmienkam a pod. Kvalita závisí od dodržania zmluvy.

3. Kvalita riadená zákazníkom

Kvalita je určená mierou uspokojenia požiadaviek a očakávaní zákazníka. Zákazník môže očakávať od poskytovateľa služby, napr. prispôbenie vzdelávacieho plánu miestnym podmienkam, orientáciu školy na šport na základe požiadavky miestnych športových klubov alebo vyšších škôl, prispôbenie vyučovacích metód, foriem skúšania, spôsoby informovania rodičov a žiakov o výsledkoch školy a žiakov a pod. Požiadavky zákazníkov sa môžu meniť, preto treba zabezpečiť systematickú spätnú väzbu, systematický prieskum trhu. Požiadavky zákazníka sa často nezhodujú s predstavou školy. V takomto prípade je potrebný kompromis. Výkony a služby sa môžu zlepšiť, keď sa poskytovateľ aj zákazník spoločne podieľajú na stanovovaní cieľov. Do úvahy treba brať aj názor väčšiny. Kvalita je z hľadiska komplexného chápania normou, zmluvou aj vyjadrením očakávania zákazníkov. Súčasný trend je posun ku kvalite riadenej zákazníkom. Školy v zmysle tohto trendu budú musieť vyhovieť aspoň minimálnym požiadavkám štátu, ale tieto rámcové požiadavky sa budú musieť na miestnej úrovni kombinovať s dohodnutou kvalitou a kvalitou riadenou zákazníkom (miestne učebné osnovy a školské vzdelávacie plány).

Systém riadenia kvality v škole (quality management) má tieto tri zložky:

1. Operatívne riadenie kvality (quality control)

Nástrojom riadenia kvality sú centrálné vydané štátne vzdelávacie programy a učebné osnovy. Nástrojom kontroly je školská inšpekcia a systém záverečných skúšok. Kontrola učiteľa a školy je kontrola dodržania týchto osnov. Skúšky kontrolujú žiakov. Na základe vedomostí sa posudzuje kvalita žiakov a školy. Meradlom kvality vyučovania je pridaná hodnota (added value), ktorou učiteľ prispeje k rozvoju osobnosti žiaka. Najväčším problémom zostáva, že u nás ešte stále nie sú vypracované štandardy a štandardizované výstupné testy pre všetky predmety a typy škôl, preto sú výkony žiakov rôznych škôl neporovnateľné. (Externá časť maturitnej skúšky umožňuje porovnanie iba v rámci niektorých predmetov.) Možno teda konštatovať, že kontrola kvality je nedokonalá. Prepadajúci žiak je vylúčený alebo opakuje ročník. Učiteľovi, ktorý produkuje prepádajúcich žiakov – odvádza nekvalitnú prácu, sa najčastejšie nestane nič, pretože argumentuje tým, že žiak sa nechce učiť, učivo je príliš náročné, predimenzované a pod.

2. Zabezpečovanie kvality (quality assurance)

Kvalitu aj v tomto systéme určujú osnovy, ale kladené sú už aj určité požiadavky na učiteľa. V tematických plánoch – okrem konkretizácie osnov sú aj metódy, formy, pomôcky, výchovné plány. Učebné osnovy sa vydávajú centrálne, ale škola si ich môže do 30 % upraviť. Vonkajšiu kontrolu tak dopĺňa vnútorná. Aj tu sa však prejavuje potreba štandardizovaných testov, pretože exaktnosť operatívneho riadenia kvality žiackych výkonov sa nevyriešila.

3. Komplexné riadenie kvality (total quality management – TQM)

V centre pozornosti školy sú požiadavky zákazníka (štát – znáša podstatnú časť financovania, zriaďovateľ, rodičia, žiaci, miestna komunita a vnútorný zákazník – pedagogický zbor, ktorý zodpovedá za odbornú úroveň). TQM v takomto zmysle predstavuje dohodu medzi zriaďovateľom, školou a zákazníkmi o tom, čo pre nich kvalita znamená (čo považujú za kvalitu, ako ju zabezpečia a ako ju budú hodnotiť). Dohodou je možné zabezpečiť kvalitnú prácu školy a jej prispôsobenie sa požiadavkám zákazníka. Normy (rámcové učebné osnovy) určujú iba minimálne požadované výkony. Splnenie sa považuje za samozrejmosť a kontroluje sa pomocou štandardizovaných didaktických testov. Špecifické požiadavky sú určené dohodou so zákazníkom (napr. orientácia štúdia na potreby miestnych podnikov), sú konkretizované v miestnych osnovách, školských vzdelávacích plánoch, ktoré vypracuje škola v spolupráci s miestnymi zákazníkmi, a sú uvedené v dohode o kvalite medzi zriaďovateľom, školou a zákazníkmi. Škola môže nadchnúť zákazníkov napr. tým, že zaradí do svojho programu rozšírenú výučbu svetového jazyka, sprístupní žiakom i rodičom internetovú klubovňu, zadarmo poskytne každému žiakovi notebook alebo zavedie netradičné rodičovské združenie SLC, slovné hodnotenie a pod. Výrazný bonus môžu zákazníkovi poskytnúť cirkevné školy – ide o ďalší rozmer celej inštitúcie a aj jej vzťahov navonok. Takáto ponuka navyše nemusí byť obsahom dohody, ale podstatne vylepšuje imidž školy. Extra ponuky sa po zakotvení v dohode zmenia na požiadavky. Pri určení a kontrole plnenia miestnych osnov a učebných plánov, t. j. pri hodnotení kvality má rozhodujúcu úlohu laické okolie. Preto je dôležité, aby sa školy usilovali okrem splnenia základných minimálnych požiadaviek zákazníka o plynulý rozvoj svojich služieb, aby sa stali sebarozvíjajúcim systémom. Vnútornými zákazníkmi školy sú učitelia, preberajú si napríklad navzájom žiakov postupujúcich do vyšších ročníkov. Dosiahnuť kvalitný výkon žiaka, ktorý sa nenaučil poriadne čítať a písať v nižších ročníkoch, je nemožné. Do centra pozornosti sa preto dostáva kvalita práce učiteľa na každom stupni (Albert, 2001).

Normy ISO 9000 sú medzinárodnou referenciou o požiadavkách trhu na kvalitu. Poskytujú návod na zavádzanie a uplatňovanie systému manažérstva kvality. Normy nie sú špecifické, a preto sa dajú uplatniť vo všetkých sférach výroby a služieb, teda aj v školstve (Turek, Albert, 2007). Vypracovali sme analýzu SLC z hľadiska noriem kvality ISO 9000 (tab. 2).

Tab. 2 Analýza SLC v zmysle noriem ISO 9000 (Sluka, 2009)

Normy ISO 9000	Uplatnenie v SLC
- zameranie na zákazníka: organizácie závisia od svojich zákazníkov, a preto majú chápať a uspokojovať ich požiadavky a potreby až prekonávať ich očakávania	- SLC môže byť bonusom, extra ponukou v dnešnom konkurenčnom boji o zákazníkov školy (študentov, rodičov) – môže prilákať zákazníkov, pretože ide o novinku - v našom prieskume sa ukázalo, že zákazníci majú o zmenu záujem a chcú, aby SLC nahradilo klasické RZ
- vodcovstvo, vedenie: vodcovia určujú ciele a smerovania organizácie, vytvárajú interné prostredie, v ktorom sa pracovníci plne zapoja do plnenia cieľov celej organizácie	- učitelia spolupracujú na plnení cieľov študentov – to ich stmeluje (prestávajú sa „hrať len na svojom piesočku“ v rámci svojho predmetu) - SLC sa môže stať súčasťou filozofie manažérstva kvality v škole - vedúce koordinačné funkcie má vedenie alebo poverený koordinátor SLC
- zapojenie pracovníkov: pracovníci na všetkých úrovniach sú základom organizácie a ich plné zapojenie umožňuje využívať ich schopnosti na prospech organizácie	- na klasickom RZ sú zapojení len triedni učitelia - SLC zapája všetkých vyučujúcich, prípadne majstrov odborného výcviku alebo vedúcich krúžkov
- procesný prístup: želaný výsledok sa dosiahne účinnejšie, ak sa činnosti a súvisiace zdroje riadia ako proces	- všetky kroky SLC sú riadené, metodicky usmernené - využíva sa najmä technika samohodnotenia a postupu podľa PDCA cyklu*
- systémový prístup k manažérstvu: identifikácia, pochopenie a riadenie vzájomne previazaných procesov ako systému, prispieva k efektívnosti a účinnosti organizácie pri dosahovaní cieľov	- SLC je o identifikácii slabých aj silných stránok študenta v procese samohodnotenia (ide o istú formu SWOT analýzy) - hľadajú sa príčiny, postupy a ciele na odstránenie nedostatkov vo vedomostiach alebo v procese učenia sa - hľadajú sa spôsoby dosahovania väčšej efektivity výchovy a vzdelávania
- trvalé zlepšovanie: trvalým cieľom má byť nepretržité zlepšovanie celkovej výkonnosti organizácie	- cieľom SLC je zlepšovanie výchovno-vzdelávacích výsledkov študentov – dosahovanie kvality (s tým súvisia externality, ako napr. zlepšenie imidžu školy, úspechy na súťažiach, väčší záujem o štúdium na škole, úspešnosť v ďalšom štúdiu, celková spokojnosť všetkých zákazníkov školy a pod.)
- rozhodovanie na základe faktov: efektívne rozhodnutia sa zakladajú na analýze údajov a informácií	- ďalšie ciele v štúdiu si študenti stanovujú na základe výsledkov, ktoré sa dosiahli od predchádzajúceho SLC (podstata PDCA cyklu) - učitelia prijímajú spätnú väzbu od rodičov aj študentov (napr. dotazníky) - vplyv SLC na výsledky sa môže merať napr. testovaním
- vzájomné výhodné vzťahy s dodávateľmi: vzájomne výhodný partnerský vzťah umocňuje schopnosť obidvoch vytvárať hodnoty	

Poznámka: *PDCA cyklus je metóda na zlepšenie procesov. Akronym štyroch anglických slov, ktoré zároveň označujú fázy metódy:

P – Plan (plánuj) – cyklus sa začína získavaním informácií a opisom riešeného problému, ktoré slúžia na prípravu plánu. Plán by mal obsahovať jednotlivé činnosti, ktoré je potrebné urobiť na úspešné

odstránenie problému. Implementácia zmeny vyžaduje dôsledné porozumenie príčin daného problému a spôsobu, akým sa prejavujú, t. j. ako dochádza k nesúladu s požiadavkami zákazníka.

Riešitelia problému musia špecifikovať:

- ktorý proces treba zlepšiť a do akej miery je zlepšenie potrebné (resp. dôležité),
- opísať navrhovanú zmenu,
- kedy bude realizovaná,
- akým spôsobom bude meraný jej efekt,
- čo bude touto zmenou ovplyvnené (dokumenty, metódy a pod.).

Ak je plán hotový, pokračuje sa nasledujúcou fázou.

D – Do (rob) – táto fáza spočíva v implementácii zmeny. Je potrebné identifikovať ľudí, ktorých sa táto zmena dotýka, a informovať ich o tom, že prebieha zavádzanie zmeny. Je dôležité, aby boli informovaní aj o dôvodoch týchto zmien, pretože je nutné získať ich „pre vec“. Aj na základe ich podnetov a zistení bude následne prejavovaný efekt.

Získané dáta budú využité v nasledujúcej fáze. Monitorovanie zmien je dôležité na ubezpečenie sa, že zavedená zmena nepôsobí v systéme negatívne.

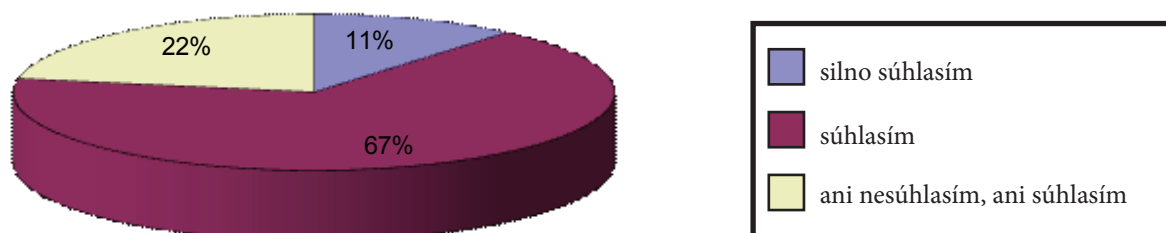
C – Check, resp. study (kontroluj; študuj) – nasleduje sledovanie dosiahnutých výsledkov a ich porovnávanie s plánom. Analyzujú sa dáta, ktoré boli zozbierané v predošlej fáze. Je potrebné položiť si nasledujúce otázky: *Došlo v procese k zlepšeniu? Do akej miery? Boli splnené naplánované ciele? Skomplikoval sa proces zavedením zmien?*

A – Act (konaj) – ak dôjde k situácii, že sa výsledok líši od očakávaní a problém nie je vyriešený, je potrebné hľadať príčinu problému. Nový plán sa musí zamerať na odstránenie príčiny. Ak je problém úspešne odstránený, treba urobiť posledný a záverečný krok – všetky potrebné zmeny zaviesť do procesov alebo systému. Taktiež sa treba presvedčiť, že všetky zmeny sú poriadne uplatňované a sú súčasťou bežných každodenných činností (Richter, 2010).

Z výsledkov nášho prieskumu názorov učiteľov, ktorý sme robili dotazníkovou metódou, vyplýva, že SLC môže byť účinným prostriedkom na zlepšovanie kvality školy (graf 1).

Graf 1 SLC môže byť účinným prostriedkom zlepšovania kvality školy

(položka 5 v dotazníku pre učiteľov, Sluka, 2009)

2| Student – led Conference – vymedzenie pojmu

Na Slovensku sme nezaznamenali literatúru priamo venovanú metodike Student – led Conference, amerických publikácií je však aj podľa internetových zdrojov množstvo.

Termín Student – led Conference je v angličtine zrozumiteľný a definuje sa sám, pretože je opisný. Pri preklade do slovenčiny musíme prekonať určité ťažkosti, ktoré súvisia s tým, že nemáme podobný postup, a preto nemáme ani slovenský ekvivalent na jeho pomenovanie. Parent (*rodič*) – Teacher (*učiteľ*) Conference je rodičovské združenie porovnateľné s našim klasickým rodičovským združením. Student (*žiak, študent*) – led (*vedený*) Parent – Teacher Conference môžeme voľne preložiť ako rodičovské združenie vedené žiakom (častejšie používaná skrátená forma s rovnakým významom je Student – led Conference). Zámerne používame v tomto texte pôvodný názov, aby sme zdôraznili originalitu tohto pedagogického postupu. Ťažkosti s prekladom termínu SLC do slovenského jazyka možno prirovnať k ťažkostiam pri preklade mužského ekvivalentu slova letuška. V slovenčine ekvivalent nie je, preto sa používa pôvodné anglické označenie „steward“.

SLC je spoločné stretnutie učiteľa, žiaka a rodiča. Žiak (študent) toto stretnutie vedie – má ústrednú úlohu. Učiteľ sa dostáva do pozície facilitátora (diskusiu moderuje, podieľa sa na procese komunikácie – nie na obsahu, pomáha jednotlivým stranám, nastoľuje súčinnosť, rešpektuje, načúva). Počas SLC žiak sprevádza rodiča v diskusii o svojej práci, výsledkoch a cieľoch v rámci svojej výchovy a vzdelávania, prezentuje svoju prácu za uplynulé obdobie. Má pripravené tzv. portfólio, ktoré predstavuje rodičovi (Bailey, Guskey, 2001). Ústrednú funkciu má žiak, ale podstatné je to, že sú prítomní aj rodič (prípadne obaja rodičia alebo iná zainteresovaná osoba – starší súrodenec, vychovávateľ z detského domova a pod.) a učiteľ. Žiak prezentuje svoje výsledky (silné i slabé stránky, ich príčiny a plány na ich odstránenie a pod.) len svojmu rodičovi, učitelia kolujú medzi rodinnými dvojicami a na prezentácii (rozhovore) sú prítomní práve vtedy, keď ide o ich predmet. Rodič aj učiteľ môžu vstupovať do prezentácie na základe zaužívaných dohodnutých pravidiel. Žiaduca je spontánnosť a uvoľnenosť u všetkých troch strán. Následné stretnutie rodiča a učiteľa sa nevylučuje. Niekedy vzniknú situácie, ktoré je možné riešiť len v neprítomnosti žiakov (napríklad informovaný súhlas rodičov na depistáž šikanovania a pod.), alebo neprítomnosť žiakov je vhodnejšia.

3| Výhody Student – led Conference

Klasické rodičovské združenie sa realizuje väčšinou ako formalita bez preukázateľnej efektivity. Informácie sprostredkované učiteľom sú všeobecného charakteru a môže ich poslať rodičom e-mailom alebo môžu byť sprístupnené na internetovej stránke školy. Na prehľad dochádzky a prospechu slúži tzv. *elektronická žiacka knižka*, priame zverejňovanie individuálnych výsledkov žiaka cudzím osobám je neprípustné. Z učiteľskej praxe vieme, že vyzvanie rodičov na individuálnu návštevu školy najčastejšie súvisí s problémami žiaka. Naopak, škola pozve rodiča kvôli žiakovmu úspechu len výnimočne. Výsledkom takejto nevyváženej formy komunikácie je frustrácia na strane rodičov aj učiteľov, zhoršovanie vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi. Vznikajú informačné dezinterpretácie v zmysle „o nás bez nás“. Oproti klasickému rodičovskému združeniu má SLC množstvo výhod, a tak ponúka modernú a zmysluplnú alternatívu.

Výhody – silné stránky SLC a argumenty na zavedenie SLC do praxe

1. ŽIAK PREBERÁ VÄČŠIU ZODPOVEDNOSŤ ZA SVOJE UČENIE SA.

Žiak stáva sa advokátom svojho vzdelávania. V rámci prípravy na SLC prehodnocuje svoju prácu a premyslí si jej zrozumiteľnú prezentáciu. Cieľavedome buduje svoje portfólio. Je aktívne „vtiahnutý“ do procesu učenia sa. Ak vie, že musí byť pripravený na komentovanie svojej práce pred rodičmi aj pred učiteľmi, prirodzene „zapína“ sebareflexiu. Musí sám sebe odpovedať na otázky typu: „Prečo som si vybral práve túto svoju prácu, písomku alebo projekt? Ako najlepšie ukážem rodičom svoje fungovanie v triede? Čo mám robiť, aby som sa mohol zdokonaľovať? Aké sú moje budúce ciele? Kde som založil svoje písomky z matiky? Ach, prečo som sa týmto nezaoberal dôslednejšie? Prečo sa vždy tak ponáhľam?“ Verbalizácia či písaný komentár kolekcie vlastných prác sa môže stať účinným nástrojom **rozvoja metakognitívnych schopností** a sebauvedomenia (Bailey, Guskey, 2001). Metakognícia je komponent psychiky človeka označovaný aj ako „poznávanie vlastného poznávania“. Ide o myšlienkové procesy, ktoré sa vzťahujú na vlastné poznávacie procesy. Metakognícia sa podieľa na kontrole, riadení a regulovaní poznávacích – kognitívnych procesov. Učiaci sa disponuje vedomosťami o sebe samom ako o bytosti riešajúcej nejaký problém, a pritom skúma a kontroluje vlastné procesy mentálneho spracovávania. Prejavmi metakognície sú špecifické vedomosti a zručnosti, ktoré človeku umožňujú monitorovať vlastné kognitívne procesy, kontrolovať a regulovať ich. Človek, ktorý má rozvinuté metakognitívne zručnosti učenia sa, odbúrava mechanické učenie sa a využíva aktívne učenie sa. Metakognícia je premýšľanie o svojom učení, zahŕňa záujem o rozvíjanie vlastného procesu učenia

sa, sledovanie vlastných procesov učenia sa a vyhodnocovanie, nakoľko sú efektívne (sebaregulácia, sebamonitorovanie, sebahodnotenie), záujem o riadenie svojej motivácie a postojov k učeniu sa, zmenu učebných stratégií, keď je to potrebné. Metakognitívne učebné stratégie ponúkajú pomoc tým, ktorí majú problém analyzovať, využiť, zapamätať si a opätovne vyvolať získané informácie. Aktivity, ako napr. plánovanie postupu plnenia učebnej úlohy, monitoring porozumenia a evalvačné procesy pri ukončení úlohy sú vo svojej podstate metakognitívne. Pretože metakognícia hrá kľúčovú úlohu v úspešnom učení sa, je dôležité študovať metakognitívne aktivity a rozvíjať ich s cieľom, aby žiaci boli schopní lepšie aplikovať svoje vedomosti pomocou metakognitívnej kontroly (Heldová a kol., 2011). Filozofiou SLC je rozvoj metakognitívnych schopností. Humanistickí psychológovia typu Carla Rogersa kladú veľký dôraz na myšlienku, že učenie nie je niečo, čo je na žiakoch realizované, ale to, čo žiaci realizujú sami. Klasický pasívny prístup k učeniu sa, keď si niekto myslí, že stačí byť prítomný na vyučovaní, ochotne robiť zadávanú činnosť a tým sa automaticky niečo naučiť, je nebezpečný. Mnoho pedagogických psychológov sa v súčasnosti zaoberá tým, ako tento problém riešiť (Petty, 2006). Predpokladáme, že SLC môže byť riešením problému pasívneho prístupu k učeniu sa.

2. SLC PODPORÍ VÄČŠIU SPOLUPRÁCU MEDZI DEŤMI A ICH RODIČMI.

Rodičia sa počas SLC stanú partnermi svojich detí v učení sa. Ak má žiak okrem učiteľa aj poslucháča navyše, jeho práca preňho nadobúda ešte väčší význam, zmysluplnosť. Žiaci rôzneho veku majú dobrý pocit z demonštrovania svojich výsledkov, radi rozprávajú o svojich schopnostiach, odpovedajú na otázky a oceňujú prejavenu pozornosť. Rodičia či iní dospelí im poskytujú podporu, povzbudenie a pochvalu. Kladú otázky, pomáhajú pri realistickom pohľade na kvalitu ich práce a umožňujú tak ich hlbšiu sebareflexiu (Bailey, Guskey, 2001). Podľa rodičov sú rozhovory o škole so svojimi deťmi doma iné ako na SLC. Deti si domov nosia neprehľadné a útržkovité výsledky z kratšieho obdobia. Na SLC je atmosféra serióznejšia a tak je vnímaná aj deťmi. Jeden učiteľ zdráhajúci sa prerušiť SLC uvádza: „*Nikdy by som nečakal, že toto dieťa bude schopné takej serióznej konverzácie so svojím rodičom. Nikdy by som si nemyslel, že tento žiak je dostatočne zainteresovaný na svojom štúdiu, aby mohol pomýšľať na strednú školu. Keďže všetky rodiny už ušli domov, cítil som sa trochu ako sľedič, ale nemohol som prerušiť taký dojemný rozhovor. Potvrdilo sa mi, že je veľmi dôležité, aby žiaci mohli s rodičmi zdieľať svoju prácu a ciele.*“ Rodičia sú na SLC poslucháčmi. Istá pani povedala: „Syn mi rýchlo pripomenul, že toto je **student** – **led** conference!“ Matka, ktorej dcéra mala problém so sebavedomím, napísala: „*Očakávala som, že bude nervózna, bola však smelá a dobre pripravená. Identifikovala svoje silné stránky, nezdržiavala sa pri slabých. Vedenie rozhovoru jej dodalo sebadôveru a ja som u nej videla inak zriedkavú hrdosť a zrelosť. Po SLC sa cítila úspešná a spokojná.*“ Rodičia môžu prostredníctvom SLC vidieť školu z pohľadu a pocitov dieťaťa. Cez SLC môžu rodičia a učitelia z veľkej časti pochopiť, ako pomôcť dieťaťu na ceste k úspechu a vyniknutiu. Na tradičných rodičovských združeniach chýba pohľad žiaka (Bailey, Guskey, 2001).

3. POMENOVANIE PROBLÉMU JE NAJLEPŠÍ SPÔSOB, AKO HO ODSTRÁNIŤ.

Žiakom definované nedostatky a plány na ich odstránenie sú aj „na papieri“ (súčasť portfólia) – žiaka tak do určitej miery zaväzujú a usmerňujú postup na ich odstránenie, inak „stráca tvár“.

4. ŽIAK PRIJÍMA SPÄTNÚ VÄZBU OD RODIČOV A UČITELOV JEDNOTLIVÝCH PREDMETOV VZHLADOM NA SVOJE SILNÉ STRÁNKY A VZHLADOM NA CIELE, KTORÉ SI SÁM STANOVIL.

5. RODIČIA SA STANÚ AKTÍVNÝM ČLÁNKOM V PROCESE UČENIA SA.

Mnoho škôl, ktoré zaviedli SLC, zaznamenali dramatický nárast účasti rodičov na 95 až 100 %. Učitelia považujú SLC za veľmi efektívny spôsob komunikácie, chcú v ňom pokračovať (Bailey, Guskey, 2001).

6. RODIČIA SA POZITÍVNE REALIZUJÚ AJ VÝCHOVNE.

Úlohou rodičov je podporovať dieťa počas prezentácie na SLC, **podporia sa pozitívne vzťahy v rodine**. Vyjadrenia rodičov o SLC boli veľmi pozitívne. Jeden rodič povedal: „Nevedel som, že môj syn vie tak pekne rozprávať o svojej práci. Naozaj vie, čo robí.“ Iný rodič napísal: „Moja dcéra bojovala so sebadôverou. Bola veľmi nervózna z dôvodu SLC, a preto som bol nervózny aj ja. Napriek tomu, keď sme prišli do triedy a ona začala rozprávať o svojej práci, zažiarila. Ďakujem, že získala túto skúsenosť. Zmenilo ju to!“ (Bailey, Guskey, 2001).

7. ŽIAK SA UČÍ SEBAREFLEXII – SPOZNÁVA SVOJE SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY, UČÍ SA DEFINOVAŤ PROBLÉM, STANOVUJE SPÔSOB, CIELE, KOMUNIKUJE, SPOLUPRACUJE.

Žiaci na školách v USA mali doplniť vetu: „Jedna vec, ktorú som získal (naučil sa) počas SLC...“ Najčastejšie doplnili:

„... teraz viem, ako hovoriť s inými ľuďmi bez rozpakov.“

„... mal som sa naraňajkovať.“

„... odvedol som dobrú prácu.“

„... som lepší žiak, ako som si myslel.“

„... som omnoho odvážnejší, ako som si myslel.“

„... som schopný viesť SLC aj bez môjho učiteľa.“

„... nevedel som, že mám taký talent!“

Na otázku, čo si myslia, že sa o nich dozvedeli rodičia na SLC, najčastejšie odpovedali:

„... že som sebaistý a rozhodný.“

„... že som dobrý žiak.“

„... že som schopný robiť veci, ktoré robí učiteľ.“

„... že som sa zlepšil.“

„... že určite nie som perfektný.“

V momente, keď žiaci prevezmú v SLC aktívne úlohy lídrov, začnú vnímať priamu súvislosť medzi ich úsilím či zodpovednosťou a ich úspechmi v škole (Bailey, Guskey, 2001).

8. SLC JE ZALOŽENÉ NA SEBAHODNOTENÍ, KTORÉ PREDSTAVUJE NAJVYŠŠÍ STUPEŇ HODNOTENIA (kap. 1).

9. NIE JE PRIESTOR NA SKRESLOVANIE INFORMÁCIÍ, pretože prítomnosť všetkých troch zainteresovaných strán tomu zabráni.

10. Kladie sa DÔRAZ NA POZITÍVNE POVZBUDZOVANIE ZO STRANY RODIČOV A UČITEĽOV, KTORÉ MÁ PRE ZMENU SPRÁVANIA VÄČŠÍ VÝZNAM AKO NEGATÍVNE KRITIZOVANIE.

Výchova podľa odmiern a trestov je tradičná, teoreticky ju rozpracoval behaviorizmus, ale je podrobná kritika zo strany humanistickej a adlerovskej individuálnej psychológie. Výchova prostredníctvom odmiern a trestov orientuje dieťa na reguláciu zvonka, sťažuje rozvoj vnútornej motivácie a autoregulácie, má aj iné nepriaznivé dôsledky. Adlerovi následníci (Dinkmeyer, McKay) stavajú do protikladu k odmenám a trestom povzbudenie – čiže proces, v ktorom sa sústreďujeme na úspechy a schopnosti dieťaťa, aby sme v ňom vybudovali sebadôveru a sebaúctu. Povzbudenie deťom pomáha, aby verili vo svoje schopnosti (Čáp, Mareš, 2001).

11. Nastoľuje sa PRIATEĽSKÁ ATMOSFÉRA BEZ STRESU. V TROJUHLNÍKU ŠKOLA – ŽIACI – RODIČIA SA BUDUJÚ VZŤAHY DÔVERY, EMPATIE, SPOLUPATRIČNOSTI A VÍZIE SPOLOČNÉHO CIEĽA.

Čapek (2010) uvádza niektoré prieskumy názorov rodičov na vyučovanie od Šveca, Kašpárkovej a Kavanovej, z ktorých vyplynulo, že žiaci by sa mali viac učiť zodpovednosti, spolupráci, schopnosti vyjadriť svoj názor, samostatnému a tvorivému mysleniu. Učiteľia by nemali priemerných žiakov zaťažovať pre život nepotrebným a nadbytočným množstvom učiva. Jeden rodič povedal: „... viesť deti, aby sa učili samy“, iný: „... predmet, ktorý by im umožnil nadhľad, odvodzovať, vedieť sa vyjadrovať, nielen automatický dril, škola by ich mala baviť, nemali by z nej mať zlý pocit.“ Sú to legitímne a inšpirujúce pripomienky, ale nie každý rodič má pocit, že niekto jeho názory počúva. Treba si priznať, že tak, ako niektorí učiteľia strácajú svojich žiakov, tak strácajú aj rodičov. Pozrime sa napríklad na klasické RZ. Je jasné, že sme mnohých rodičov stratili. Účasť je tretinová, rodičia počúvajú nezaujímavé organizačné pokyny alebo informácie o známkach. Za čo ich dieťa dostalo, kedy, čo dieťa vie, kde má rezervy, však nikto nevie. Niekedy ku kontaktu s učiteľom ani nedôjde. Rodičia sa podpíšu do prezenčnej listiny a idú domov s rozpačitými pocitmi.

Ako získať rodičov na spoluprácu? Čapek (2010) odporúča:

- 1. profesionalitu** – učiteľ je odborníkom na svojom mieste, vzdelávanie vedie na vysokej úrovni, dokáže žiakom odovzdať poznatky moderným spôsobom, motivuje, aktivizuje. Žiak je v škole spokojný, práca ho zaujíma a tieto postoje prenáša aj na rodičov. Rodičia rešpektujú pedagogické schopnosti učiteľa a s týmto dobrým miením k nemu pristupujú v každom vzájomnom kontakte. Profesionalita učiteľa sa prejavuje aj v miere zapojenia rodičov do života triedy, pričom iniciatíva je na ňom. Vysvetlí im možnosti zapojenia sa do výučby, neformálnych aktivít, ujasní pravidlá, povinnosti a práva rodičov.
- 2. vhodnú komunikáciu s rodičom** – profesionálny prístup sa v tomto prípade prejavuje v odovzdávaní poznatkov o žiakovi. Táto komunikácia by mala byť vedená obojstrannou snahou o dobro pre dané dieťa, snahou o spoluprácu. Učiteľ sa predsa zaujíma o zázemie detí v triede, podobne ako jeho

rodičia chcú vedieť, čo sa dieťa v triede naučí. Je vhodné predkladať nielen klasifikáciu, ale aj svoje poznámky, žiacke výtvary, výsledky sociometrických meraní a meraní klímy, ukážky zlepšovania sa, ktoré sú podložené príkladmi. Týmto spôsobom vytvárať sofistikovaný obraz o žiakovi, ktorý bude dobrým návodom pre rodičov aj neskôr, pri výbere ďalšej študijnej dráhy. Informácie by mali prúdiť plynulo oboma smermi, nie len 4-krát do roka nárazovito na triednej schôdzke. Formy oznámenia môžu byť pestré – nielen zápisníky domácich úloh, ale aj správy o prebranej látke, diplomy a podobne.

3. optimizmus a pozitívny postoj – rozhovory s rodičmi viesť optimisticky, v dobrej viere, dávať najavo (mať!) dobrý vzťah k žiakom, tešiť sa spolu s rodičmi z jeho úspechov. Rodičia musia mať istotu, že to s ich dieťaťom myslíte dobre.

4. ústretovosť – učiteľ nie je úradníkom v nejakej inštitúcii, ktorá je arogantná k pokorným žiadateľom v úlohe rodičov. Je to človek, ktorému ide o vzájomnú spoluprácu. Na to je nutné mať pochopenie pre individuálne rodinné problémy, ponúknuť pomoc v prípade študijných problémov žiakov, byť s rodičmi v kontakte a odovzdávať im aktuálne informácie, ktorým by predlžovanie neprosperovalo. Triedny učiteľ by mal vedieť, či má žiak pokoj na svoju prípravu, koľko má na ňu času, či sa mu rodičia venujú.

12. RODIČIA OSOBNE SPOZNAJÚ VŠETKÝCH UČITEĽOV SVOJICH DETÍ.

SLC je o práci žiaka vo všetkých predmetoch. Triedny učiteľ nemôže na klasickom RZ autenticky riešiť problematiku predmetu, ktorý neučí. Stretávajú sa ľudia dobrej vôle a so spoločnými cieľmi, bez stresu, negatívnych emócií. SLC môže byť príjemným zážitkom pre všetkých.

13. RODIČIA NEPRICHÁDZAJÚ DO ŠKOLY RIEŠIŤ PROBLÉMY, ALE PODELIŤ SA S DEŤMI O ÚSPECHY A POMÁHAŤ PRI NEÚSPECHOCH.

14. UČITELIA INÝCH PREDMETOV SÚ PRÍTOMNÍ NA SLC AKO JEHO SÚČASŤ, NIE SÚ PRIZÝVANÍ FAKULTATÍVNE, Z NEGATÍVNYCH DÔVODOV, AKO TO BÝVA NA KLASICKOM RZ.

Aj slabý žiak s podpriemernými výsledkami z väčšiny predmetov v sebe určite nájde nejaké silné stránky, napríklad je úspešný v reprezentácii školy v športe, umení či dobrovoľníctve. SLC umožňuje prežitie úspechu, pochvaly zo strany rodičov a školy. Učiteľ v úlohe facilitátora pomôže bezradnému žiakovi nachádzať niečo, s čím sa môže pochváliť.

15. UČITELIA JEDNOTLIVÝCH PREDMETOV POSKYTUJÚ KOMPETENTNÉ INFORMÁCIE A RADY ZA SVOJ PREDMET.

Triedny učiteľ nie je kompetentný vyjadrovať sa k všetkým predmetom. Na SLC sa všeobecne mienené „rady“ triedneho učiteľa typu „mali by sa viac učiť“ zmenia na vymedzenie konkrétnych cieľov v jednotlivých predmetoch.

16. ŠKOLA PONÚKNE SVOJIM ZÁKAZNÍKOM NIEČO DOBRÉ NAVYŠE (v zmysle manažmentu kvality, kap. 1.2).

17. ŠKOLA PRESÚVA ŤAŽISKO Z VYUČOVANIA NA UČENIE SA (žiacov, učiteľov aj rodičov).

Učitelia sa zbavia stereotypov vyučovať len to, čo sa im páči alebo čo dobre ovládajú. SLC núti učiteľov brať do úvahy individuálne skúsenosti žiakov s kurikulumom. Ak má byť učenie sa relevantné, žiak by mal byť schopný vidieť jeho užitočnosť a mal by vedieť prepojiť proces učenia a kurikula so svetom mimo triedy (školy). Žiak vníma relevantnosť svojho učenia sa ľahšie, keď publikum spoznáva a posudzuje jeho prácu. V prezentácii žiaka počas SLC je nenahraditeľné jeho portfólio. Deti majú prirodzenú schopnosť a túžbu prerozprávať svoj „príbeh“ cez obsah portfólia. Rozprávajú príbeh z vlastnej perspektívy. Pohľad učiteľa je samozrejme tiež dôležitý, ale nie je jediný dôležitý pre rodiča.

18. PREBIEHA PRAVIDELNÉ HODNOTENIE VÝSLEDKOV VZDELÁVANIA, ČO JE PREDPOKLAD ZVYŠOVANIA KVALITY.

SLC sa pravidelne opakuje (napr. dvakrát v školskom roku), pričom porovnanie pokroku alebo stagnácie, prípadne regresie vo výchove a vzdelávaní je jednoduché. Ciele boli stanovené v písomnej forme, prípadne existuje priebeh predchádzajúceho SLC v digitálnej podobe.

19. ZABRÁNI SA POROVNÁVANIU ŽIAKA S OSTATNÝMI.

Nevytvárajú sa podmienky kastovania žiakov v triede na slabých, dobrých a výborných ako zdroja frustrácie či rivality. SLC umožňuje prežitie úspechu a pozitívnych emócií v škole.

20. ŽIAK SA POROVNÁVA NAJMÄ SO SVOJOU INDIVIDUÁLNOU NORMOU.

Ide o porovnanie žiaka s úrovňou vlastných možností a schopností, so sebou samým v predchádzajúcom období, výsledok je ovplyvnený možnosťami a schopnosťami samotného žiaka. Pri hodnotení žiackych výsledkov treba zohľadniť aj stanovené normy (osnovy, plány), ale pri SLC je dôležité práve sebahodnotenie – progres alebo regres oproti predchádzajúcemu obdobiu. Tento spôsob hodnotenia najviac podporuje učenie sa (Košťálová a kol., 2008). Individuálna vzťahová norma sa dá úspešne používať u žiakov, ktorí sa vymykajú priemeru, t. j. u žiakov veľmi talentovaných alebo u žiakov veľmi slabých (Havelka, Man, 2005). Práca s portfóliom dáva veľkú šancu na hodnotenie podľa individuálnej normy a poskytuje možnosť nachádzať úspechy aj u žiakov s vývojovými poruchami učenia sa (dyslexia, dysgrafia, dyskalkúlia, dysortografia) alebo inak znevýhodnenými oproti svojim vrstovníkom. Citlivé a systematické používanie individuálnej normy je vítanou podporou sociálnej klímy v triede, pretože nenásilne zameriava pozornosť žiakov na radosť z individuálneho pokroku každého z nich. Na druhej strane nie je možné používať pri hodnotení len individuálnu normu ako jedinou. Dieťa sa musí naučiť znášať aj záťažové situácie, ktoré môže prinášať použitie sociálnej normy (porovnanie žiakov medzi sebou). V živote ľudia neustále zaraďujú seba a iných do rôznych škál. (Slavík, 1999).

21. SLC ROZVÍJA KĹÚČOVÉ KOMPETENCIE.

Podľa oficiálnych dokumentov Európskej únie chápeme kľúčové kompetencie ako prenosný a multifunkčný súbor vedomostí, zručností, postojov a hodnôt, ktoré potrebuje každý jedinec na svoje osobné naplnenie a rozvoj, na zapojenie sa do spoločnosti a budúcu úspešnú zamestnateľnosť (Európsky

parlament a Rada, 2006.) Realizácia SLC rozvíja hneď niekoľko kľúčových kompetencií:

- **komunikáciu v materinskom jazyku** (schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou – počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase, zručnosť komunikovať v ústnej a písomnej podobe, v rozličných komunikačných situáciách, sledovanie a prispôsobovanie vlastnej komunikácie požiadavkám situácie, schopnosť rozlišovať a používať rôzne typy textov, vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie, používať pomôcky a formulovať a vyjadrovať svoje ústne a písomné argumenty presvedčivým spôsobom, primeraným danému kontextu);
- **matematické kompetencie a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky** (súvisia so SLC nepriamo, ale ak žiak prezentuje svoje úspechy a ciele v oblasti prírodných vied a matematiky, rozvíjajú sa aj tieto kompetencie – napr. schopnosť a ochota používať základné vedomosti a používanú metodiku na vysvetľovanie prirodzeného sveta s cieľom určiť otázky a vyvodiť závery podložené dôkazmi. Kompetencia v technike sa chápe ako uplatňovanie vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby);
- **digitálna kompetencia** môže byť prostredníctvom SLC rozvíjaná priamo, realizácia SLC je možná aj ako videokonferencia, môžu sa použiť rôzne digitálne technológie. (Kompetencia zahŕňa sebaistotu a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti – TIS na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT: používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu, schopnosť vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a používať ich kritickým a systematickým spôsobom, posudzovať relevantnosť a rozlišovať medzi skutočnosťou a virtuálnym svetom a zároveň rozpoznávať prepojenia. Jednotlivci by mali byť schopní používať nástroje na tvorbu, prezentáciu a pochopenie zložitých informácií, vyhľadávať a používať služby, ktoré sú k dispozícii na internete. Jednotlivci by mali byť tiež schopní používať TIS na podporu kritického myslenia, kreativity a inovácie;
- **pre kompetenciu naučiť sa učiť** je SLC akoby „šité na mieru“ (ide o schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky s cieľom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôsobovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stávali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach: doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce. Keď je učenie zamerané na konkrétne pracovné alebo kariérne ciele, jednotlivec by mal mať vedomosti o požadovaných kompetenciách, vedomostiach, zručnostiach a kvalifikáciách. Vo všetkých prípadoch naučiť sa učiť si vyžaduje od jednotlivca, aby poznal a chápal svoje preferované stratégie učenia

sa, aby poznal silné a slabé stránky svojich zručností a kvalifikácií a aby bol schopný vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu a poradenstvo a podporu, ktoré sú dostupné. Na základe týchto zručností by mal byť jednotlivec schopný získať prístup k novým vedomostiam a zručnostiam, nadobudnúť ich, spracovať a prispôbiť. Toto si vyžaduje účinné riadenie vzdelávacích, kariérnych a pracovných postupov jednotlivca a predovšetkým schopnosť zotrvať v učení, sústrediť sa počas dlhšieho obdobia a kriticky uvažovať o dôvodoch a cieľoch učenia sa. Jednotlivci by mali byť schopní venovať čas samostatnému učeniu sa a mať sebadisciplínu, ale rovnako by mali vedieť v procese vzdelávania spolupracovať, využívať výhody učenia sa v heterogénnych skupinách a vymieňať si poznatky. Jednotlivci by mali byť schopní organizovať svoje vlastné učenie sa, posúdiť svoju vlastnú prácu a v potrebných prípadoch vyhľadávať poradenstvo, informácie a podporu. Pozitívny postoj zahŕňa motiváciu a sebadôveru na pokračovanie v učení a dosahovanie úspechov v učení počas celého života. Postoj založený na riešení problémov podporuje proces učenia sa a schopnosť jednotlivca popasovať sa s prekážkami a so zmenami. Želanie uplatniť predchádzajúce vzdelanie a životné skúsenosti a zvedavosť súvisiaca s príležitosťami na vzdelávanie a uplatňovanie vzdelania v rozličných životných súvislostiach sú základnými prvkami pozitívneho postoja).

22. SLC INDIVIDUALIZUJE PRÍSTUP K ŠTUDENTOM. Počas SLC má každé dieťa a jeho rodič a učiteľ vyhradený čas na súkromný rozhovor.

23. SLC PODĽA MASLOWOVHO ZOZNAMU POTRIEB PREDSTAVUJE JEHO NAJVYŠŠIU ÚROVEŇ.

Tento zoznam vyzdvihuje hlavne význam akceptácie žiaka spolužiakmi, učiteľmi (v SLC aj rodičmi), úspešnosť v učení sa (potreba uznania) a tvorivý osobný vývoj (seberealizácia). To sú základné faktory, ktoré žiakom dodávajú motiváciu.

24. NÁSTROJ NA ZLEPŠOVANIE ŠKOLSKEJ KLÍMY.

Školskou klímou chápeme premennú ovplyvnenú kvalitou vzťahov, ktoré vnímajú všetci: žiaci, učelia, zamestnanci aj rodičia žiakov. Klímu školy prežívajú spoločne všetci tí, ktorí ku škole patria. SLC navodzuje komunikačnú suportívnu klímu. Žiak, rodič aj učiteľ zažíva uspokojenie (Petlák, 2006). dáva do priamej súvislosti hodnotenie, diagnostiku a tvorbu klímy. Ak chceme žiakov učiť sa učiť, pracovať s cieľmi, plánovať ich rozvoj a učenie sa, hodnotiť výsledky ich práce, posudzovať individuálny pokrok, zvyšovať ich zodpovednosť a samostatnosť, rozvíjať kľúčové kompetencie, musíme ísť cestou rozvoja sebahodnotenia s využitím formatívneho a kritériálneho hodnotenia. Známkovanie (opakované zlé známky) privádzajú žiaka k apatii, nezájmu a spusteniu stratégie „ako tento predmet prežiť“ namiesto „ako v ňom čo najlepšie pracovať“. Podobne ako učiteľ pracuje za odmenu – dostáva plat, aj žiakom by sme mali dávať za dobrú prácu ich plat: odmenu, úsmev, výborné hodnotenie, pochvaly, skrátka pozitívne podnety. Hodnotenie má zásadný vplyv na klímu v triede, ale je tiež súčasťou sociálneho učenia sa. Klíme prospieva znížená váha známok a preferovanie sofistikovanejších pravidiel hodnotenia, ale to znamená aj dôraz na hodnotenie tých schopností a postojov, ktoré sú naozaj

dôležité. Takéto hodnotenie podporujúce suportívnu klímu vysíla signál: „dobre pracuj a dosiahneš úspech“. Tvoja dobrá práca záleží len na tebe, na tvojom úsilí a chuti zlepšovať sa. K tomu patrí aj spolupráca, chyby a poučenie sa z nich. Nie súperenie, stres, strach zo známok alebo skúšania. Si na správnom mieste so správnymi ľuďmi.“ Učiteľ na hodnotenie využíva nielen známky (do nevyhnutnej miery), ale aj iné techniky: hodnotiace krivky, lístky odmiern, diplomy, pochvaly, pečiatky, vecné odmeny, portfólio, žiacke produkty, spätné väzby, pozorovania, meria klímu, robí sociometrické merania a pod. Učiteľ pracuje ako správny odborník, ktorý potrebuje na hodnotenie mnohovýstavnej práce žiaka pestré podklady. Tie mu slúžia na kvalifikované rozhodnutia, rozhovory s rodičmi či kolegami. Na toto jeden riadok nič nehovoriacich známok v klasifikačnom hárku nestačí (Čapek, 2010).

25. SKÚSENOSTI ZO ZAHRANIČIA. Najmä v USA a v Kanade má používanie SLC rastúci trend.

26. JEDNODUCHÁ A ZROZUMITEĽNÁ METODIKA PRE VŠETKÝCH ZÚČASTNENÝCH.

27. VÝSLEDKY PRIESKUMU PO REALIZÁCII EXPERIMENTÁLNEHO SLC.

V rámci pedagogickej praxe sme realizovali experimentálne SLC u 13 – 14-ročných žiakov. Následne sme realizovali orientačný prieskum formou dotazníka (prílohy A, B, C), pričom výsledky – teda dôvody na používanie SLC v školách sú veľmi povzbudivé. Sumárne výsledky za všetky tri súbory (žiaci, učitelia, rodičia) presvedčivo potvrdili (84,44 % všetkých zúčastnených, z toho 13,33 % silno), že viac ako polovica členov skúmaných súborov považuje SLC za efektívny nástroj lepšieho dosahovania výchovno-vzdelávacích cieľov ako klasické rodičovské združenie. Záporné vyjadrenie sa nevyskytlo ani raz. O možnosti nahradenia klasického rodičovského združenia uvažuje 53,34 % respondentov, z toho 6,67 % silno, 37,78 % nemá vyhranený názor a s touto možnosťou nesúhlasí 8,89 % členov všetkých troch súborov. Vysvetlenie možno hľadať vo všeobecnej pravde – inovácie si vyžadujú čas a postupnú zmenu myslenia. Výsledky nie je možné porovnať s podobnými analýzami, pretože žiadna práca u nás nerieši problematiku SLC (Sluka, 2009). Bude veľmi zaujímavé sledovať, ako sa budú postupne zhromažďovať skúsenosti zo SLC v našich školách po prenose vzdelávacieho programu MPC o SLC do praxe. Na overenie spätnej väzby od rodičov žiakov a učiteľov sú vhodným nástrojom dotazníky a samozrejme výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, ale samotné bezprostredné reakcie účastníkov a účasť na SLC budú veľavravným signálom zmysluplnosti SLC.

28. POROVNANIE KLASICKÉHO RODIČOVSKÉHO ZDRUŽENIA A SLC POMOCOU SWOT ANALÝZY z dôvodu lepšieho vnímania rozdielov.

Tab. 3 SWOT analýza SLC a RZ – porovnanie (Sluka, 2009)

silné stránky, výhody		slabiny (oblasti vyžadujúce zlepšenie)	
SLC	klasické RZ	SLC	klasické RZ
- využíva samohodnotenie (so všetkými externalitami, priamymi aj nepriamymi dopadmi a súvislosťami) - rozvíja kľúčové kompetencie - individualizácia prístupu k študentovi (vzhľadom na rôzne učebné štýly, mentálne schopnosti, prípadne špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby) - študent preberá nenásilným spôsobom zodpovednosť za svoje učenie sa - prítomnosť všetkých zainteresovaných strán - odstraňuje porovnávanie a selekciu v triede - zlepšuje klímu školy - podporuje pozitívne medziludské vzťahy - zmysluplnosť - poskytuje „bonus“ zákazníkovi školy – môže pritiahnúť nových	- rutinná činnosť - nevyžaduje časovo náročnú prípravu	- nedostatočne overená metodika v našich podmienkach - časovo aj odborne náročnejšia príprava študentov a učiteľov - chýbajúca databáza podkladov (príručiek o SLC, samohodnotiacich formulárov a pod.)	- nízka účasť - prizývanie iných učiteľov z dôvodu problému alebo konfliktu - nedá sa uplatniť individuálny prístup - organizuje sa v podvečerných hodinách, mimo vyučovacieho času - nedefinovateľný, nemerateľný vplyv na výchovno-vzdelávacie výsledky

možnosti, príležitosti		obavy	
SLC	klasické RZ	SLC	klasické RZ
- využitie SLC ako stálej súčasti výchovy a vzdelávania - môže sa stať efektívnym nástrojom na zvyšovanie kvality školy - môže sa stať efektívnym nástrojom na zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania	- môžu sa prerokovať veci, ktoré je lepšie riešiť bez prítomnosti študentov	- nedocenenie prínosu zo strany rodičov a školy - všeobecné ťažkosti so zavádzaním nových myšlienok - nedostatočné pochopenie a zvládnutie metodiky zo strany učiteľov aj rodičov - odradenie školy od realizácie SLC z dôvodu organizačného zabezpečenia (vyžaduje si presný harmonogram pre všetkých zúčastnených)	- môže viesť k prehlbovaniu nedôvery medzi rodičmi, žiakmi a učiteľmi

Nevýhody SLC budeme analyzovať v kap. 6.

4| Možnosti aplikácie Student – led Conference v našom školskom prostredí

Niektoré postupy a úlohy bude potrebné sčasti prispôbiť našim podmienkam. Americké deti sa rady predvádzajú, prezentujú, „vedia sa predat“. Nezniesli by kritiku v takom rozsahu a podanú takým spôsobom ako naše deti. Tento fenomén je predpokladom na úspešnú adaptáciu SLC v našich podmienkach.

V našich školách nebude problém zo strany študentov ani rodičov vypočuť si konštruktívnu a konkrétnu kritiku, ktorá má byť východiskom nápravy (dosahovanie kvality). V USA sa SLC nezúčastňujú rodičia a ich deti, ktoré dosahujú slabšie výsledky – nechcú počuť a hovoriť o svojich slabínach, ich príčinách a náprave. SLC nemusí byť chápané len ako alternatíva klasického rodičovského združenia (respektíve stretnutia učiteľa a rodiča bez prítomnosti žiaka, ktoré je za určitých okolností nevyhnutné a prospešné), ale môže sa s ním vhodne a funkčne dopĺňať. SLC treba realizovať v normálnom vyučovanom čase – dopoludnia, podľa rozvrhu pre všetkých zúčastnených. Ak sa SLC stane integrálnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu, bude jeho prínos väčší ako strata vyučovacích hodín. V USA majú oproti nášmu systému predmetov ešte jednu výhodu – jednotlivé predmety skôr zodpovedajú našim vzdelávacím oblastiam. Napríklad predmet „Science“ zodpovedá vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“. U nás sú do tejto oblasti zahrnuté ešte predmety fyzika, biológia a chémia, pričom ich vyučujú jednotliví učitelia. Predmet „Science“ učí v USA jeden učiteľ, preto je SLC z personálneho hľadiska jednoduchšie organizovateľná. Samotní študenti pri písaní samohodnotení prejavili nedostatočnú zručnosť – skúsenosť, preto s nimi treba tieto schopnosti nacvičiť a neustálym používaním interiorizovať. Vhodné je začať s tréningom samohodnotenía od najnižších ročníkov základnej školy, kde v niektorých triedach skúsenosti majú, napr. v triedach pre mimoriadne intelektovo nadané deti (Sluka, 2009).

V našom školskom prostredí by sa počas SLC mohol viac posilniť hodnotiaci podiel učiteľa. Rodičia sú zvyknutí a potrebujú informácie o práci dieťaťa aj od učiteľa. Pomer sebahodnotenía žiaka a normatívneho hodnotenia zo strany učiteľa by mal zostať v prospech sebahodnotenía.

5| Návod na uskutočnenie

Student – led Conference v škole

Učiteľ, ktorý chce realizovať SLC, by si mal najskôr osvojiť teoretické východiská a uvedomiť si výhody aj úskalia tejto metodiky. Mal by SLC realizovať až vtedy, keď bude osobne presvedčený o jeho zmysluplnosti a dostatočne zapálený. Metodika je ľahko pochopiteľná, ale môže stroskotať napríklad na neochote vedenia implementovať SLC do procesu výchovy a vzdelávania v škole. Je na zapálenom učiteľovi, aby pochybovačov presvedčil. Pomôcť môže spätná väzba od účastníkov prvého pilotného SLC v škole, ktorú učiteľ môže realizovať anonymnou dotazníkovou metódou (prílohy A, B, C). Pohodlie a pocit anonymity u respondentov môže učiteľ zvýšiť využitím hlasovacích systémov voľne dostupných na internete, napr. na stránke *www.poll Everywhere.com* (Adamek, 2010).

Pomoc a pochopenie zo strany vedenia je nevyhnutná, pretože SLC si vyžaduje časovo-organizačné zmeny, ktoré presahujú rámec triedy a kompetencie triedneho učiteľa. Príležitosti na zmenu kvality, ktoré SLC ponúka, by mali bohato postačiť ako argumenty na zavádzanie SLC do pedagogickej praxe školy. Ak učiteľ získa podporu vedenia, mal by získať pre SLC aj kolegov, ktorí sa ako učelia jednotlivých predmetov na SLC zúčastnia.

Navrhujeme nasledujúci algoritmus prípravy a realizácie SLC triednym učiteľom:

1. Učiteľ získa a osvojí si teoretické vedomosti o SLC (vzdelávanie v MPC, preštudovanie tejto publikácie, samoštúdium).
2. Učiteľ je presvedčený o zmysluplnosti SLC a myšlienku šíri v prostredí školy (kolegovia, vedenie školy, žiaci, rodičia, poradné orgány – rada rodičov, rada školy, zriaďovateľ školy).
3. Učiteľ (škola) poskytne ostatným učiteľom informácie (krátke školenie, leták so základnými informáciami, táto publikácia, zdroje na internete – príloha D).
4. Učitelia (škola) zapracuje SLC do školských vzdelávacích plánov a pripraví verzie plánov pre žiakov.

5. Na začiatku roka informuje žiakov o súvislostiach vyplývajúcich zo zavedenie SLC v škole (vysvetlí, čo SLC je, predstaví ciele SLC, konkretizuje úlohy žiakov na SLC (ukážka 3, tab. 5) a nabáda ich k cieľavedomému budovaniu portfólia. Žiaci si stanovujú ciele na najbližšie klasifikačné obdobie (napr. spíše sa zmluva medzi žiakom a učiteľom (ukážka 2), vyplnia formuláre v časti cieľov (ukážka 5, 6, tab. 6) a pod.).
6. V spolupráci s vedením školy naplánuje termín a organizáciu SLC. Najvhodnejšie sú obdobia pred koncom klasifikačného obdobia (štvrtrok, polrok). Stanovia sa harmonogramy pre jednotlivé triedy a učiteľov. SLC by sa mohlo realizovať aj v dopoludňajších hodinách, v čase normálneho vyučovania – učitelia a žiaci by nepociťovali SLC ako záťaž navyše. SLC je podľa Bayleyho a Guskeyho (2001) možné organizovať viacerými spôsobmi (tab. 4).
7. Počas roka učitelia pomáhajú žiakom v procese učenia sa a pri budovaní portfólia. Súčasťou portfólia sa môžu stať všetky výstupy žiackej práce (písomné práce, diplomy, projekty, laboratórne protokoly, videozáznamy, audiozáznamy, výtvary technické, umelecké a pod.).
8. Pred SLC učiteľ skontroluje pripravenosť žiakov.
9. Učiteľ (škola) informuje rodičov o SLC. Informácie o SLC je vhodné umiestniť na internetovú stránku školy. Rodičia môžu dostať základné informácie na informačnom letáku (mailom, v papierovej podobe ako návratku s podpisom). Súčasťou informačného letáka je pozvánka rodičov na SLC a informácia o mieste a čase konania (ukážka 1).
10. Učiteľ (škola) spolu so žiakmi pripraví priestory (triedy) a potrebné digitálne technológie podľa charakteru prezentácie alebo formy SLC.
11. Vlastná realizácia SLC.
12. Spätná väzba. Dôležité je, aby škola realizovala svoju činnosť v zmysle manažmentu kvality. Je vhodné získať názor na priebeh a zmysel SLC z pohľadu všetkých participujúcich (vedenie, učitelia, žiaci, rodičia). Spôsob získavania môžeme realizovať dotazníkovou metódou alebo rozhovorom. Získané údaje pomôžu pri odstraňovaní chýb alebo k priblíženiu SLC želaniam zákazníkov školy.
13. Učiteľ ako garant a facilitátor by mal byť vo všetkých fázach prípravy a realizácie SLC kreatívny.

Tab. 4 Eventuálne organizačné formy SLC (Bayley, Guskey, 2001)

Organizačná forma	Opis	Výhody	Nevýhody, nedostatky, obmedzenia
Individuálne RZ s účasťou žiaka	- učiteľ sa stretne s rodičom - učiteľ vedie stretnutie - žiak je prítomný len čiastočne	- dobrá forma pre malých žiakov - umožňuje učiteľovi a rodičovi individuálne zamerať pozornosť na konkrétneho žiaka - umožňuje učiteľovi rozvíjať vzťah s rodičom	- žiak nie je dostatočne zainteresovaný na príprave a aktívne neinformuje rodiča o svojom učení sa - zaberie veľa času
Simultánne organizované SLC s viacerými rodinnými skupinami	- štyri alebo päť skupín v triede realizuje SLC naraz (v podmienkach slovenskej školy je možné zriadiť toľko skupín, koľko je predmetových učiteľov – poznámka autora) - žiaci sú zodpovední za vedenie rozhovoru s pomocou portfólia - učiteľ zotrvá chvíľu pri každej skupinke	- žiaci preberú väčšinu zodpovednosti za priebeh SLC - študenti vidia zmysel každodennej usilovnej práce, o výsledkoch ktorej referujú rodičovi - efektívne využitie času – učiteľ sa stretne so všetkými v relatívne krátkom čase (jedna trieda môže byť vybavená za jednu hodinu – poznámka autora) - umožňuje naplánovať rozvrh SLC pre veľký počet žiakov a učiteľov v relatívne krátkom čase - účasť rodičov je potrebná a často sa zvyšuje	- triedny učiteľ nemá pod úplnou kontrolou, čo žiaci referujú rodičovi (ale pri každej skupine je iný učiteľ, kompetentný za svoj predmet – poznámka autora) - vyžaduje si starostlivú prípravu navyše oproti bežnej učiteľovej práci - treba vyriešiť kolídovanie s bežným rozvrhom (ak učitelia súhlasia, je možné presunúť SLC na popoludnie – poznámka autora) - problém účasti rodičov v dopoludňajších hodinách (poznámka autora)
Prezentačné SLC	- žiaci vedú prezentáciu zbierky svojich prác pred širším publikom (iní žiaci, učitelia, rodičia, zástupcovia zriaďovateľa, samosprávy, potenciálni zamestnávateľia, zástupcovia budúcej strednej alebo vysokej školy hľadajúci talenty) - publikum kladie otázky týkajúce sa žiackej práce	- excelentný model - prezentuje vrchol žiackeho snaženia sa za dlhšie časové obdobie (napr. školský rok) - umožňuje rozvoj prezentačných zručností žiakov - posilňuje sa záujem a účasť dospelých - skvalitňuje prácu žiakov na príprave prezentácie - veľmi vhodné pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pre umelecky alebo technicky orientované vzdelávacie programy či školy	- zložitá organizácia vzhľadom na veľký počet a rôznorodosť členov publika a zapojenia všetkých žiakov - nie je možné časté použitie tejto formy SLC - forma môže niektorých žiakov znevýhodniť (problém vystupovať pred publikom)

Deň portfólia	- rodičia žiakov celej školy prídu naraz a prezerajú portfóliá svojich detí	- efektívna forma informovania rodičov o školskej práci ich detí - vynikajúca možnosť prezentácie úspechov žiaka v školskej komunite - umožňuje prehlbovanie partnerstva školy a rodičov prostredníctvom učenia sa žiakov	- nie je možná individuálna konzultácia s rodičmi všetkých žiakov
Domáce SLC	- učiteľ príde k žiakovi domov, kde sa realizuje SLC	- možnosť, ak sa rodičia nemôžu zúčastniť SLC v škole - umožní maximálne vysokú individuálnu pozornosť dospelých žiakovi - umožní partnerstvo rodičov - poskytne učiteľovi informácie o rodinných pomeroch žiaka z hľadiska jeho výchovy a vzdelávania	- rodičia nemôžu porovnať prácu svojho dieťaťa s prácou iných detí - rodičia nezažijú každodenné školské prostredie svojho dieťaťa - veľmi časovo náročné pre učiteľa
Elektronické SLC	- žiaci budujú portfólio v elektronickej podobe (každý žiak môže mať na internetovej stránke školy zriadené portfólio s prístupom pre žiaka, učiteľov a rodiča, ktoré sa priebežne aktualizuje, súčasťou môže byť aj tzv. elektronická žiacka knižka – poznámka autora) - samotné SLC je možné realizovať ako videokonferenciu alebo cez Skype	- unikátna možnosť integrácie digitálnych technológií do SLC - pohodlné použitie všade, kde sú dostupné príslušné digitálne technológie - žiaci sa naučia používať digitálne technológie popri dosahovaní iných cieľov svojho vzdelávania - vhodná forma pre rodičov nežijúcich z rôznych dôvodov so svojimi deťmi - (asi najvhodnejšia forma pre dlhodobu chorých žiakov alebo pre žiakov s individuálnym vzdelávacím plánom, ktorí sú vzdialení od sídla školy – poznámka autora)	- vyžaduje nároky na technické zabezpečenie - osobná komunikácia je obmedzená technikou a jej možnosťami - vyžaduje, aby pre zúčastnených nebola digitálna technika a jej používanie problematické, ale aby ju vnímali ako pomoc a pohodlie

Milí rodičia,

Naša škola, ktorú navštevuje Vaše dieťa, v tomto školskom roku zavádza novú formu rodičovského združenia SLC (skratka z angličtiny: Student – Led Conference). Cieľom je zvýšiť zodpovednosť za učenie sa Vášho dieťaťa. Učenie by sa pre Vaše dieťa malo stať zmysluplnejšie. Predpokladáme tiež, že SLC zvýši Vašu objektívnu informovanosť o školskej práci a živote Vášho dieťaťa. SLC znamená, že **Vaše dieťa bude viesť stretnutie** a bude Vám predstavovať svoj pokrok, úspechy aj ťažkosti, s ktorými sa stretlo v uplynulom klasifikačnom období. Navyše, počas informovania o každom predmete bude prítomný aj jeho vyučujúci, takže nemôže dôjsť k skresleniu informácií, a bude zabezpečená a prekonzultovaná pomoc dieťaťu v prípade potreby. Spoznáte všetkých učiteľov Vášho dieťaťa. Ako SLC prebieha? V rovnakom čase bude v triede 10 skupín (polovica triedy) tvorených rodičom, dieťaťom a učiteľom. Pri skupinkách sa budú striedať učitelia a podľa predmetu, ktorý učia, Vám Vaše dieťa porozpráva o svojom učení sa v príslušnom predmete. Svoje hodnotenie bude dokladovať zbierkou svojich prác, ktorú nazývame portfólio. Počas prezentácie môžete klásť dieťaťu, prípadne učiteľovi otázky. Na inšpiráciu prikladáme zoznam otázok, ktoré môžete, ale nemusíte použiť. Dúfame, že počas SLC strávite príjemné chvíle s Vaším dieťaťom, dozviete sa o jeho úspechoch, spoznáte prostredie, kde sa Vaše dieťa učí, a jeho učiteľov.

Akékoľvek otázky v súvislosti SLC Vám radi zodpovieme na: kvalitna.skola@slc.sk

Dátum konania SLC:

Miesto konania:

Tešíme sa na stretnutie s Vami

XY

Triedny učiteľ Vášho dieťaťa

5.1| Úlohy členov (učiteľ, rodič, žiak) Student – led Conference

SLC musí organizačne zvládnuť triedny učiteľ. Nemôže byť však všetko ponechané na jeho pleciach. Kompetencie a úlohy pre jednotlivé zúčastnené strany konkretizujeme v nasledujúcich kapitolách. Príprava a realizácia SLC je tímová práca, triedny ju koordinuje v spolupráci s vedením školy. Kolegovia učitelia by mali vidieť zmysel SLC. SLC je jednoduchá, pritom však sofistikovaná metóda, ktorá môže priniesť uspokojenie žiakom, rodičom aj učiteľom.

Tab. 5 Úlohy jednotlivých účastníkov stretnutia SLC (Sluka, 2009)

	Úlohy študenta (študent vedie stretnutie)	Úlohy učiteľa (pomôže študentovi pripraviť sa na stretnutie)	Úlohy rodiča (aktívne počúva a podporuje dieťa)
pred stretnutím	- zozbiera dokumentáciu svojej práce (portfólio) - spolu s vyučujúcimi prehodnotí podklady v portfóliu - vysvetlí rodičom výhody stretnutia z hľadiska procesu učenia sa	- usmerňuje študenta v príprave portfólia - prehodnotí študentom stanovené ciele - predstaví stretnutie SLC rodičom ako súčasť učenia sa - pošle rodičom pozvánky s návratkou o účasti - organizačne zabezpečuje stretnutie	- ubezpečí svoje dieťa o dobrej vôli podieľať sa na jeho učení sa - stotožní sa s cieľmi stretnutia - podporí dieťa v stanovovaní cieľov - pripraví si otázky pre dieťa a učiteľov
počas stretnutia	- zdieľa svoje výsledky s rodičmi a učiteľmi a diskutuje o nich - identifikuje svoje silné a slabé stránky - určuje ciele a kroky na zlepšenie svojho učenia sa	- usmerňuje a poskytuje pozitívnu spätnú väzbu študentovi - spolu so študentom aj rodičom identifikuje nové vzdelávacie ciele	- svoje deti povzbudzujú a chvália - asistujú dieťaťu pri identifikácii silných stránok a stanovovaní cieľov
po stretnutí	- postupuje podľa stanovených krokov smerujúcich k stanoveným cieľom - diskutuje o výhodách a nevýhodách stretnutia, o jeho prínose	- zabezpečí spätnú väzbu od študentov a rodičov o stretnutí - asistuje študentom pri plnení stanovených cieľov	- podieľajú sa na naplnení cieľov dieťaťa vyplývajúcich zo stretnutia

5.2| Príprava žiakov na Student – led Conference

Samotní žiaci majú s prípravou SLC najviac práce. Na začiatku klasifikačného obdobia si stanovujú ciele a preberú za ne zodpovednosť. Učiteľ môže so žiakom spísať zmluvu (ukážka 2) alebo žiak vpíše cieľ do upraveného tematického plánu, ktorý má k dispozícii. V nasledujúcom období do najbližšieho konania SLC žiaci vyplňajú formuláre, upravené tematické plány (tab. 6), priebežne budujú portfólio v spolupráci s učiteľmi jednotlivých predmetov. Podľa autorov Paulsona a Meyera, ktorých vo svojej publikácii uvádzajú Bailey a Guskey (2001), by sa pri budovaní portfólia mali dodržať tieto zásady:

1. Budovanie portfólia poskytuje žiakom príležitosť naučiť sa učiť, získať poznatky o vlastnom učení sa.
2. Portfólio je vytvorené žiakom, nie pre žiaka.
3. Portfólio je viac než len zbierka žiackych prác.
4. Portfólio musí explicitne aj implicitne vyjadrovať žiacku prácu.
5. Portfólio môže mať iný cieľ (zmysel, použitie) počas roka ako na konci obdobia.
6. Portfólio môže byť mnohoúčelové, ale jeho rôznorodá funkčnosť by nemala byť v konflikte.

7. Portfólio by malo obsahovať informácie, ktoré ilustrujú pokrok.
8. Mnohé zručnosti a postupy, ktoré sú potrebné na budovanie portfólia, nie sú samozrejmé, najprv ich musíme žiakov naučiť.

Portfólio môže zahŕňať rozlične dlhé obdobie (aj celé štúdium). Môže byť zamerané tematicky užšie (napr. len na prírodovedné predmety alebo cudzie jazyky, či umelecké výtvary). Žiak môže spravovať a vlastniť svoje portfólio alebo ho spravuje učiteľ a posúva ho do vyšších ročníkov či iným učiteľom. Portfólio môže byť kolekciou tých najlepších prác alebo zahŕňa kompletný pohľad na žiakovu prácu, proces učenia sa aj s príkladmi chýb a so žiakovou reflexiou týchto chýb. Môže mať digitálnu podobu alebo je to papierová škatuľa s menovkou. Nech má akúkoľvek podobu, stáva sa bázou na konverzáciu počas SLC. Preto je dôležité prijať určité pravidlá na jeho tvorbu ešte pred plánovaním SLC. Pre úspešné SLC je dôležité, aby boli žiakovi jasné vzdelávacie ciele. Žiak ich dostane v písomnej podobe vo forme upravených vzdelávacích plánov pre jednotlivé predmety (tab. 6). Takto stanovené jasné ciele umožňujú budovanie zmysluplného portfólia. Bez jasných cieľov je portfólio len zložka plná žiackych prác, ktoré nemusia nič hovoriť o pokroku alebo stagnácii v zmysle cieľov. Práca žiaka má byť zameraná na dosahovanie cieľov. Ak sú stanovené jasné ciele, žiak ľahko vyberie do portfólia relevantné doklady o jeho ceste k nim. Premyslene zostavené portfólio poskytne rodičom, žiakom aj učiteľom dôslednú informáciu o pokroku žiaka (Bailey, Guskey, 2001).

Podľa českej stránky istého projektu európskeho sociálneho fondu zameraného na kvalitu v školách (Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2007) by portfólio s prívlastkom diagnostické a hodnotiace malo obsahovať:

1. žiacke práce vzniknuté na vyučovaní (písomné práce, desaťminútovky, úlohy, výkresy atď.),
2. materiály demonštrujúce proces učenia sa (koncepty, náčrty, pripomienky atď.),
3. reflexívne denníky opisujúce podmienky a pocity pri učení sa,
4. výsledky externých testov,
5. vysvedčenia,
6. mimoškolské aktivity,
7. sebahodnotenie žiaka,
8. učiteľovo hodnotenie žiakových výkonov,
9. záznamy učiteľa z priebežného pozorovania žiaka,
10. záznamy spolužiakov z pozorovania a spolupráce so žiakom,
11. záznamy rodičov.

Tvorbe a problematike žiackych portfólií sa venuje množstvo zdrojov aj na internete:

<http://www.esf-kvalita1.cz/portfolio/oprojektu.php>

<http://712educators.about.com/od/portfolios/a/portfolios.htm>

<http://faculty.washington.edu/krumme/students/portfolio.html>

<http://www.utexas.edu/academic/ctl/assessment/iar/students/plan/method/portfolios.php>

<http://www.education.gov.sk.ca/default.aspx?dn=9bd9d964-02fb-445f-af46-80dc5b7a5f32>

http://www.google.sk/search?q=%C5%A1kolsk%C3%A9+portf%C3%B3lio&oq=%C5%A1kolsk%C3%A9+portf%C3%B3lio&sugexp=chrome,mod=5&sourceid=chrome&ie=UTF-8#q=student+portfolio+examples&hl=sk&tbo=d&ei=7unVULWoBaWL4AT3l4CICQ&start=30&sa=N&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_qf.&fp=3e6029d5ed023937&bpcl=40096503&biw=1280&bih=711

Ukážka 2 Schéma krátkodobej zmluvy zameranej na zvládanie konkrétnej učebnej látky alebo na spracovanie konkrétnej úlohy (In Slavík, 1999, podľa Covigton, Teelová)

Zmluva medzi žiakom a učiteľom	
A. Podpísaní žiak a učiteľ sa dohodli, pričom žiak sa zaväzuje, že	
1.	
2.	
3.	
4.	
B. Žiak s učiteľom sa dohodli, že žiak prácu zvládne do dňa	
C. Ak žiak splní uvedené úlohy podľa podmienok, na ktorých sa dohodli, učiteľ ho bude hodnotiť známku	
D. Žiak navrhuje, že sa každý deň (týždeň) pokúsi zvládnuť jeden čiastkový krok práce:	
1.	deň a postup
2.	deň a postup
3.	deň a postup
4.	deň a postup
5.	deň a postup
Dátum podpisu zmluvy	
Podpis žiaka	Podpis učiteľa

Autori zdôrazňujú, že tento prístup je individualizovaný, nezdôrazňuje súťaživosť medzi žiakmi, je orientovaný na zvládnutie látky. V žiakoch posilňuje dôveru v ich vlastné schopnosti splniť požiadavky. Pomáha im presne pochopiť ciele vyučovania, najmä to, že ide o osvojenie si schopností a zručností, a nie o učiteľovu pochvalu. Zmluva umožňuje stanoviť ciele zodpovedajúce schopnostiam jednotlivca v jeho „zóne najbližšieho vývinu“ a vyhnúť sa preťažovaniu alebo núde. Žiak sa učí schopnostiam analyzovať a plánovať vlastnú prácu. (Slavík, 1999)

Príprava študenta na rodičovské združenie

1. Pokúste sa zrekapitulovať a zhodnotiť svoju prácu za uplynulé klasifikačné obdobie – polrok (štvrtrok).
2. Pokúste sa odpovedať na tieto otázky v jednotlivých predmetoch:
V ktorých predmetoch, v ktorom učive, vedomostiach a schopnostiach sa prejavujú moje silné stránky? Čo som sa mal naučiť v tomto polroku? Čo som sa naučil? V ktorých predmetoch, v ktorom učive, vedomostiach a schopnostiach sa prejavujú moje slabé stránky? Čo mi robilo najväčšie ťažkosti? Ktoré učivo mi išlo najlepšie a čo ma najviac bavilo? Na čo sa chcem zamerať v budúcom polroku? Ako sa pokúsim odstrániť nedostatky? Mal som nejaké výchovné ťažkosti? Prečo? Aké boli moje vzťahy s ostatnými spolužiakmi? Čo by sa mohlo zlepšiť na vzťahoch v našej triede?
3. Úplne pokojne môžete vybočiť z rámca týchto otázok a hodnotenie svojej práce urobiť po svojom. Nezabudnite, že spomeniete svoje neúspechy, ale aj úspechy.
4. RZ bude v triede a budete na ňom spolu s rodičmi, ktorým budete o sebe rozprávať. Vaše vlastné hodnotenie si vypočuje len váš rodič a predtým si ho pozrie triedny. Do vášho rozhovoru s rodičom môžu počas RZ vstupovať podľa potreby vyučujúci jednotlivých predmetov.
5. 9. januára mi vaše písomné prípravy na RZ donesiete na kontrolu.

Váš triedny učiteľ

Na základe tohto návodu si žiačka pripravila sebahodnotenie z jednotlivých predmetov (ukážka 4). Ukážka je prvotná nepripomienkovaná príprava a pochádza z experimentálneho SLC v kvarte osemročného gymnázia (Sluka, 2009).

Ukážka 4 Ukážka písomnej prípravy študentky na SLC (Sluka, 2009)

Matematika

V tomto polroku som sa mala naučiť trojuholníky a výrazy. Myslím si, že som sa naučila viac-menej všetko, ale výrazy mi robia problém, hlavne sčítanie a odčítanie. Najviac ma bavilo násobenie výrazov. Neviem, čo mi išlo najlepšie. Asi nič, lebo to, čo sa teraz učíme, nezvládam. V budúcom polroku by som chcela viac precvičovať na tabuli, lebo tam ma môže pri celom postupe profesorka kontrolovať. Pokúsim sa viac učiť doma.

Slovenský jazyk

V tomto polroku som sa mala naučiť na literatúre poéziu, na slohu rečnícky prejav a životopis a na gramatike slovné druhy, veľké písmená, slovnú zásobu, posledné zmeny v pravopise a cudzie slová. Myslím si, že to, čo som sa mala naučiť, som sa aj naučila, ale stále je na čom pracovať. Najväčší problém mi robila gramatika. Najviac ma bavil rečnícky prejav a asi mi aj celkom dobre šiel. V budúcom polroku by som chcela venovať viac pozornosti literatúre.

Anglický jazyk

Mala som sa z učebnice naučiť dve lekcie číslo 6 a 7. Naučila som sa ich, ale veľký problém mi robili nepravidelné slovesá a slovíčka. Bavilo ma hlavne čítanie textov. V ďalšom polroku sa budem viac učiť slovíčka.

Nemecký jazyk

Mala som sa naučiť časti dňa a hodiny, povedať, čo robím rada a čo nie. Veľký problém mi robili členy a slovíčka. Bavila ma celá nemčina, ale neviem, čo mi išlo najlepšie. V budúcom polroku sa budem viac učiť doma.

Dejepis

Mala som sa naučiť 1. svetovú vojnu, medzivojnovú Európu a 1. ČSR. Vojnové dejiny ma bavia všeobecne, takže som sa učila priebežne a rada. Ťažkosti som mala s rokmi, takže by som budúci polrok chcela zamerať na to, aby som ich lepšie vedela.

Biológia

Mala som sa naučiť minerály a horniny, geologické procesy a činitele a usadené horniny. Najviac ma bavili geologické procesy a činitele. Ťažkosti som mala s minerálmi. Myslím si, že biológia mi ide celkom dobre a zlepšiť by som mala prípravu doma.

Geografia

Na geografii sme sa učili SR. Učila som sa, dúfam, poctivo. Problém som mala s pohoriami a s orientáciou na mape. Bavilo ma učivo o hospodárstve a hutníckom priemysle, išlo mi najlepšie. V budúcom polroku sa musím viac učiť s mapou.

Náuka o spoločnosti

Mala som sa naučiť, ako „funguje“ štát, aj som sa to naučila a najviac ma bavilo učivo o parlamente. Nevie, čo mi robilo ťažkosti a čo mi išlo najlepšie.

Fyzika

Mala som sa naučiť plyny, Pascalov a Archimedov zákon, elektrický prúd. Problémy mi robili príklady na výpočet tlaku (na písomke), ale fyzika ma bavila a myslím si, že som ju celkom zvládla.

Informatika

Učili sme sa vývoj počítača, jeho funkcie atď. Naučila som sa zaujímavé veci a celkom ma to bavilo. Problém mi robí písanie, lebo píšem strašne pomaly, chcela by som to zrýchliť. Plánujem sa prihlásiť na krúžok písania na klávesnici.

Náboženstvo

Bavilo ma všetko. Učíme sa dobré veci.

Telesná výchova

Učili sme sa gymnastiku, ale tú ja nemôžem robiť. Volejbal mi nešiel – som úplné poleno a aerobik som zvládla. Volejbal už asi nezlepším, ale snažiť sa môžem, ako komické číslo na hodine je to dobré.

Chémia

Učili sme sa chemické výpočty, horenie, kovy a zliatiny, chemické reakcie, palivá. Bavili ma chemické reakcie, problém mi robili výpočty. Budúci polrok sa chcem zlepšiť v reakciách. A ešte uvidíme.

Vzťahy

Výchovné ťažkosti som, dúfam, nemala. Vzťahy so spolužiakmi boli rôzne, s každým osobné, ale celkom dobré. Na vzťahoch v triede by sa mohlo zlepšiť to, že by sme sa vedeli dohodnúť a že by sme sa prestali vyrušovať – to je vzťah s učiteľmi. Myslím si, že by pomohlo presadenie.

Podľa tejto prípravy je zrejmé, že schopnostiam sebahodnotenia sa žiaci musia učiť, neustále zdokonaľovať a ciele stanovovať konkrétnejšie, aj ich časové plnenie.

Pomoc im môžeme poskytnúť pripravenými formulármi (ukážky 5, 6).

Ukážka 5 Ukážka sebahodnotiaceho formulára z matematiky pre potreby SLC v USA

Student-Led Conference Form: (tlačivo pre potreby SLC)

Mathematics (matematika)

Mrs. Keller's Third Grade (trieda pani učiteľky Kellerovej, tretí ročník)

November 2007

I think I'm good at: (See evidence in the portfolio) myslím si, že som dobrý v: (pozri dôkaz v portfóliu)

I think I need to work on: (See evidence in the portfolio) mal by som sa zlepšiť v: (pozri dôkaz v portfóliu)

My favorite math standard is: (z matematiky mám najradšej)

_____ because (pretože)

My goal(s) (moje ciele)

My plan to reach my goal(s) (môj plán na dosiahnutie cieľov)

Student Signature: (podpis žiaka)

Teacher Signature: (podpis učiteľa)

Comments: (poznámky)

Zdroj: http://www.google.sk/search?q=Student-Led+Conference+For:+Mathematics&hl=sk&tbo=d&source=lnms&tbn=isc&sa=X&ei=DQTXUJXNBM7OsgajyIDwAg&ved=0CAoQAUoAA&biw=1280&bih=711#hl=sk&tbo=d&tbn=isch&sa=1&q=Student-Led+Conference+Forms&oq=Student-Led+Conference+Forms&gs_l=img.3...99305.105977.0.107063.3.3.0.0.0.0.109.265.2j1.3.0...0.0...1c.1.82APvRi9_Tw&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_qf.&bvm=bv.1355534169,d.d2k&fp=a6192e117fa1b87f&bpcl=40096503&biw=1280&bih=711

SEBAHODNOTENIE pre potreby SLC

žiak: učiteľ:

Cieľom a zmyslom SLC je:

- ✓ prezentácia výsledkov tvojho vzdelávania, sociálneho, morálneho a emocionálneho vývinu počas školského roka,
- ✓ predvedenie tvojej zodpovednosti, sebadôvery a vodcovstva,
- ✓ stanovenie realistických učebných cieľov a cieľov v správaní sa,
- ✓ rozvoj tvojej schopnosti sebareflexie a sebahodnotenia,
- ✓ zlepšenie tvojho učenia sa.

Časť 1: Všeobecné sebahodnotenie

1. Moje najlepšie osobné vlastnosti sú:
2. Hoci som dobrý v týchto oblastiach (vlastnostiach), rád by som sa zlepšil v tomto smere:
3. Zaujímam sa o (hobby, nadanie):
4. Moje najsilnejšie stránky ako žiaka sú:
5. Ako žiak by som sa chcel zlepšiť v:
6. Moja pracovná morálka v škole:
 - a) pracujem extrémne tvrdo vždy na každej úlohe,
 - b) väčšinou tvrdo pracujem,
 - c) niekedy tvrdo pracujem, ale niekedy len keď mám niečo dokončiť,
 - d) viem pracovať tvrdo kedykoľvek, ale väčšinou nemusím,
 - e) tvrdo pracujem len výnimočne.
7. Najťažšie predmety pre mňa:
8. Predmety, kde nemusím pracovať tvrdo:
9. Najviac sa naučím na predmetoch:
10. Predmety, ktoré sú pre mňa výzvou:
11. Veci, ktoré odvádzajú moju pozornosť od učenia sa:
12. Veci, ktoré sa dejú v mojom živote a majú vplyv na moju školskú prácu:

Časť 2: Sebahodnotenie školských výsledkov

1. Podľa mojich výsledkov a hodnotení učiteľov môžem uviesť:

veci, ktoré robím dobre, ľahko ich zvládam	veci, v ktorých sa musím zlepšiť

2. Pre oblasti, v ktorých by som sa mal zlepšiť, si stanovujem tieto ciele:

predmet, oblasť zlepšenia	ciele

3. Ľudia, ktorí mi môžu pomôcť pri dosahovaní cieľov:
4. Nové postupy, ktoré musím použiť na dosiahnutie cieľov:
5. Keď nastúpim na strednú školu, bol by som rád, keby ma ostatní vnímali ako typ študenta:
6. Keby som sa mal teraz rozhodnúť, rád by som chodil na túto univerzitu:
7. Na univerzite by som študoval tento odbor:
8. Raz by som chcel vykonávať túto profesiu:
9. Ďalšie veci, ktoré by som chcel dosiahnuť v najbližších 5 – 15 rokoch:

Zdroj: <http://technoliteracy.wikispaces.com/file/detail/Student%20Led%20Conference%20Formdoc>

Súčasťou portfólia by mala byť aj sebareflexia žiaka v oblasti správania sa a návykov pri práci a učení sa (ukážka 7). Schopnosť spolupráce, vytrvalosti, tímovej práce, schopnosť dokončiť úlohu, precíznosť sú príkladmi takýchto kompetencií žiaka. Majú na jeho vývin a progres v škole zásadný vplyv. Na záznam pokroku v rozvoji týchto kompetencií môžu poslúžiť sebahodnotiace formuláre.

Ukážka 7 **Správanie a pracovné návyky** (Bayley, Guskey, 2001, upravené podľa podmienok v slovenskej škole)

Sebahodnotenie správania a pracovných návykov

Meno:

Hodnotiaci škála: 1- vždy (100 %)
2- takmer vždy (80 %)
3- niekedy (50 %)
4- zriedka (30 %)
5- nikdy (0 %)

Organizačné schopnosti	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Zapisovanie úloh		
Zapisovanie dátumov odovzdania úloh		
Schopnosť rýchlo nájsť vypracované úlohy		
Zvláštny zošit na každý predmet		
Udržiavanie zošitov v dobrom stave		
Poznámky, slovné hodnotenie		

Zodpovednosť	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Pripravenosť na hodiny		
Vypracovanie domácich úloh načas		
Požiadanie o pomoc (ak je potrebná)		
Neničenie školských pomôcok a majetku		
Vrátenie požičaných pomôcok, učebníc a iného školského majetku včas		
Poznámky, slovné hodnotenie		

Pracovná etika	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Efektívne využívanie času na hodinách		
Kvalitná práca		
Dobrá spolupráca počas práce v skupine		
Korigovanie (ak je potrebné)		
Dobrovoľná pomoc druhým		
Vyhľadávanie dobrovoľných prác a úloh		
Poznámky, slovné hodnotenie		

Správanie	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Rešpektovanie ostatných		
Pozornosť na hodinách		
Zapájanie sa na hodinách		
Vykonávanie požadovanej práce		
Poznámky, slovné hodnotenie		

Testy	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Neustála príprava na testy precvičovaním úloh, učenie sa na hodiny		
Korigovanie (ak je potrebné)		
Opakovanie testov (ak je potrebné)		
Poznámky, slovné hodnotenie		

Jedáleň, chodby, spoločné priestory, WC	Sebahodnotenie	Hodnotenie učiteľom
Dodržiavanie jedálenského poriadku a zásad slušného stolovania		
Dodržiavanie školského poriadku		
Neničenie školského majetku		
Rešpekt pred dozorujúcim učiteľom		
Slušné správanie sa na chodbách a spoločných priestoroch		
Poznámky, slovné hodnotenie		

5.3| Príprava rodičov na Student – led Conference

Rodičia potrebujú vedieť, čo SLC je. Úlohou školy (triedneho učiteľa) je informovať rodičov o SLC ako o efektívnom nástroji komunikácie a vzdelávania. Rodičia sa pýtajú: „Čo je vlastne mojou úlohou na SLC?“ Úlohou rodičov počas SLC je pýtať sa, počúvať a získavať informácie. Učiteľ môže pomôcť rodičom pripraveným zoznamov-otázok (ukážka 8), ale keď sa rozhovor a prezentácia dieťaťa začne, rodič už takúto pomôcku pravdepodobne potrebovať nebude. Ide predsa o rozhovor s vlastným dieťaťom a rodič je prirodzene zvedavý, nemusí mať predpísané otázky.

Ukážka 8 **Návrh otázok pre rodičov počas SLC** (Bayley, Guskey, 2001)

Milí rodičia,

počas SLC budete klásť vášmu dieťaťu otázky týkajúce sa jeho výsledkov v učení sa, úspechov v dosahovaní cieľov. Nasledujúce otázky by pre vás mohli byť inšpiráciou.

1. Ktoré pre teba najdôležitejšie veci by si chcel dosiahnuť v tomto školskom roku?
2. Sú nejaké veci, ktoré teraz nevieš urobiť a chcel by si ich vedieť v najbližšom čase?
3. Čo najradšej v škole robíš a prečo?
4. Opíš mi tvoje obľúbené predmety a aktivity v škole?
5. Ktoré predmety alebo učivo je pre teba ťažké a prečo?
6. Ktorá skúsenosť v škole ťa najviac uspokojuje?
7. Čo ťa v škole najviac frustruje?
8. Čo je podľa teba najdôležitejšie, čo si sa naučil v škole v tomto roku?
9. Aké ciele si si stanovil na tento rok?
10. Ako ti môžem pomôcť?

5.4| Príprava vyučujúcich jednotlivých predmetov na Student – led Conference

Hlavná myšlienka spočíva v tom, že učitelia sa stávajú facilitátormi a žiaci lídrami (Bayley, Guskey, 2001). Jednotliví vyučujúci pomáhajú študentom s prípravou portfólia pred SLC. Portfólio (kapitola 1) môže obsahovať akékoľvek doklady žiackej práce a môže byť pripravené napr. ako digitálna prezentácia. Učiteľ môže doplniť informácie výpisom z pedagogickej dokumentácie (známky, absencia, pochvaly, pokarhania). Dôležité môžu byť športové úspechy dieťaťa či úspechy v olympiádach, vedomostných súťažiach alebo SOČ. Na prípravu podkladov pre SLC môžu veľmi dobre poslúžiť upravené tematické výchovno-vzdelávacie plány s obsahovými a výkonovými štandardmi, kde je k dispozícii priestor na poznámky a komentár učiteľa (hodnotenie) a žiaka (sebahodnotenie) – tab. 6. Takto upravené plány spracuje učiteľ po vytvorení vlastných plánov a na začiatku roka ich dá žiakom k dispozícii. Žiaci získajú prehľad o preberanom učive vopred na celý rok, a tak si svoju prácu môžu lepšie

plánovať. V hlavičke upraveného plánu môžu byť rozpísané ciele, ktoré chce žiak v danom predmete dosiahnuť, a podpis žiaka, aby sa na ciele „nezabudlo“. Pri príprave a realizácii SLC sa môže uplatniť učiteľova kreativita, sebahodnotiace formuláre, forma a obsah portfólia môžu byť vždy iné. Práca všetkých sa tak stane autentickejšia.

Tab. 6 Ukážka časti tematického plánu pre žiaka so sebahodnotením

TEMATICKÝ PLÁN Z BIOLÓGIE – 9. ročník upravený PRE POTREBY ŽIAKOV Počet hodín týždenne: 1 hodina Meno učiteľa: Mgr. Ján Strom Meno žiaka: Jozef Šikovný Cieľ: Biológiu by som chcel v tomto školskom roku (2012 – 2013) zvládnuť podľa tohto plánu. Na vysvedčení by som chcel mať jednotku. Biológia je môj obľúbený predmet, väčšinou s ním nemám problém. Najviac ma bavia živočíchy. Podpis žiaka:			
Tematický celok Téma	Čo by som sa mal naučiť – moje ciele		Moje poznámky (sebahodnotenie)
	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
I. Základné životné procesy organizmov Príjem živín a premena látok, dýchanie	Životné procesy organizmov. Výživa, dýchanie, vylučovanie, rozmnožovanie, rast a vývin, dráždivosť a citlivosť, pohyb a ich význam pre život. Výživa a dýchanie rastlín. Proces a význam fotosyntézy rastlín. Autotrofná výživa rastlín. Proces a význam dýchania rastlín pre organizmy a človeka.	Poznať základné životné procesy organizmov. Chápať význam jednotlivých životných procesov pre život organizmov. Porovnať spoločné a odlišné znaky životných procesov rastlín a živočíchov. Rozlíšiť výživu saprofytickej a parazitickej huby. Poznať podstatu výživy rastlín. Opísať podľa schémy podstatu procesu fotosyntézy. Zdôvodniť autotrofnú výživu rastlín. Poznať podstatu dýchania rastlín. Vymenovať látky, ktoré pri dýchaní prijíma a vylučuje rastlina, živočích, človek. Poznať význam fotosyntézy a dýchania pre rastliny, živočíchy a človeka.	Toto učivo ma veľmi nebavilo, ale nakoniec som porozumel všetkým pojmom. Známka z testu: 2 (zabudol som, že spoločným znakom rastlín a živočíchov je aj rozmnožovanie), test je odložený v mojom portfóliu.
Rozmnožovanie organizmov Rast a vývin	Rozmnožovanie rastlín. Nepohlavné a pohlavné rozmnožovanie rastlín. Opelenie a oplodnenie. Vznik plodu a semena. Život rastlín. Klíčenie semena, rast a vývin rastliny. Život rastlín počas roka, dĺžka života rastlín.	Poznať podstatu nepohlavného a pohlavného rozmnožovania rastlín. Uviesť príklady rozmnožovania poplazi, hlúzami, odrezkami, podzemkom a cibuľou. Poznať význam pohlavných buniek rastlín. Chápať podstatu oplodnenia vajíčka rastlín. Rozlíšiť uloženie pohlavných buniek a semien ihličnatých, listnatých drevín a bylín. Charakterizovať proces klíčenia. Vymenovať podmienky klíčenia semien. Porovnať podmienky klíčenia a rastu rastliny. Poznať podľa ročného životného cyklu jednoročnú, dvojročnú a trvácú rastlinu. Porovnať na príklade vývin jednoklíčnolistovej a dvojklíčnolistovej rastliny.	Táto téma ma naozaj zaujala. Doma som si dal naklíčiť jednoklíčnolistovú a dvojklíčnolistovú rastlinu a pozoroval som rozdiely. Z tejto témy som odpovedal ústne: 1.

Povrch tela a pohyb	Pohyb živočíchov. Význam a osobitosti pohybu bezstavovcov a stavovcov.	Poznať význam pohybu živočíchov. Poznať a zdôvodniť odlišnosti pohybového systému aspoň dvoch zástupcov bezstavovcov. Uviesť príklad spôsobu pohybu jedného bezstavovca. Poznať a zdôvodniť prispôbenie pohybu zástupcov stavovcov životnému prostrediu a spôsobu života.	Pripravil som si PPT prezentáciu, ale učiteľ povedal, že som dal príliš veľa textu a nekvalitné obrázky. Myslím si, že mal pravdu. Podarilo sa mi do prezentácie vložiť dobré video o letových pohyboch vtákov. Nevedel som si podľa výkladu učiteľa predstaviť, čo je piadivý pohyb. Pochopil som ho až podľa videa z youtube.
Dýchanie	Dýchanie živočíchov. Význam dýchania živočíchov. Osobitosti dýchania bezstavovcov a stavovcov.	Charakterizovať proces dýchania. Rozlíšiť vnútorné a vonkajšie dýchanie. Preukázať na príklade dýchanie povrchom tela. Poznať osobitosti dýchania vodných a suchozemských bezstavovcov. Poznať princíp dýchania stavovcov žiabrami, kožné dýchanie obojživelníkov. Zdôvodniť význam vzdušných vakov vtákov. Poznať princíp vonkajšieho a vnútorného dýchania cicavcov.	

5.5| Príprava triedneho učiteľa a organizácia Student – led Conference

Triedny učiteľ pripravuje SLC organizačne a metodicky. Kontroluje pripravenosť kolegov a žiakov. Spolu s vedením navrhuje časový harmonogram. Ako triedny učiteľ kontroluje žiacke prípravy na SLC v oblasti sebahodnotenia, správania sa žiakov, prežívania atmosféry v triede a škole. Kontroluje a usmerňuje prípravy žiackych portfólií. Odosiela rodičom pozvánky na SLC a odpovedá na ich otázky, aby im bolo úplne jasné, čo SLC je a aké úlohy a benefity z neho majú oni a ich dieťa.

Postup prípravy sme opísali v úvode kapitoly 5 a v podkapitole 5.1. Po skončení SLC sa úlohy triedneho učiteľa nekončia. Získava spätnú väzbu od účastníkov SLC rozhovormi, dotazníkmi (prílohy A, B, C, ukážky 9, 10) a hlavne porovnaním výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov (napríklad výsledky externého testovania).

Na vylepšenie klímy počas SLC je možné pripraviť občerstvenie v spolupráci so žiakmi, školskou kuchyňou alebo rodičmi.

Milí rodičia,

ďakujeme za vašu účasť na SLC, ktorou ste prejavili záujem o učebné výsledky, úspechy a celkovo o vaše dieťa. Dúfame, že SLC bolo pre všetkých príjemným zážitkom. V zmysle vylepšenia budúceho SLC by nás zaujímal váš názor, preto vás prosíme o odpovede na nasledujúce otázky:

1. Čo sa vám na SLC najviac páčilo?
2. Čo by ste radi zmenili?
3. Aký názor na SLC malo vaše dieťa?
4. Myslíte si, že ste si utvorili dostatočný obraz o učení sa vášho dieťaťa?
5. Máte nejaké iné návrhy, pripomienky?

Vaše odpovede nám veľmi pomôžu pri skvalitňovaní budúceho SLC, preto vám veľmi pekne ďakujeme za váš čas a podporu.

XY

Triedny učiteľ

Milí kolegovia,

prosím, nájdite si pár minút na zodpovedanie uvedených otázok. Použijeme ich spolu s podobnými informáciami od rodičov a žiakov pri plánovaní a skvalitňovaní budúcich SLC.

Meno Predmet, ktorý vyučujete

1. Koľko rodičov potrebovalo konzultácie s vami navyše od SLC?
2. Koľkokrát ste absolvovali SLC vo svojej praxi?
3. Opíšte, čo sa vám na SLC páčilo?
4. Opíšte, čo sa vám na SLC nepáčilo?
5. Chceli by ste v SLC pokračovať aj nabudúce?
6. Chceli by ste na SLC v budúcnosti niečo zmeniť?
7. Dostali ste od rodičov negatívne reakcie na SLC? Ak áno, v krátkosti ich opíšte.
8. Opíšte celkový dojem zo SLC.
9. Aké ďalšie vzdelávanie (školenie, tréning) by ste potrebovali na skvalitnenie vašej úlohy facilitátora počas SLC?

Ďakujem za vyplnenie a váš čas.

Odovzdajte (komu, do)

6| Úskalia Student – led Conference

Nevýhody SLC môžu prameniť zo zatiaľ nedostatočných skúseností v našom konzervatívnom školskom prostredí. Doriešiť treba aj priestorové obmedzenia (počet všetkých zúčastnených predstavuje cca 2,5-násobok počtu študentov triedy).

Na internetovej stránke <http://www.parentdish.com/2009/01/19/the-7th-circle-of-hell-the-student-led-conference/> sme našli zaujímavú diskusiu rodičov k tejto problematike (ukážka 11).

Tieto názory jasne ilustrujú hlavné úskalia prameniace z nepochopenia SLC a môžu pomôcť ich eliminovať. Predpokladom úspešného SLC je informovanosť a dôkladná príprava. Potenciálny problém môžu predstavovať agresívni rodičia. Správne vedené SLC prebieha v duchu pozitívneho hodnotenia, podpory a participácie na úspechoch žiaka, čo by mohlo agresivitu rodiča tlmiť. Osobné rozhovory s rizikovými rodičmi pred SLC môžu pomôcť. Ďalším problémom môžu byť žiaci s ADHD, ktorých môže mnoho ľudí navôkol vyrušovať. Riešením môže byť pomoc od kolegu, ktorý sa bude venovať len tomuto žiakovi a jeho rodičom, a ich umiestnenie do trochu „tichšieho“ kúta s pocitom väčšieho súkromia (Bailey, Guskey, 2001).

Učitelia sa obávajú časovej náročnosti SLC (Sluka, 2009). Myslíme si, že SLC by sa dalo realizovať aj v dopoludňajších hodinách, v čase riadneho vyučovania, čím by sa táto obava odstránila, alebo by mohlo nahradiť klasické RZ, ktoré sa koná neskoro popoludní. Príprava portfólia spočíva hlavne na žiakoch a navyše vynaložené úsilie učiteľov môžu vyvážiť benefity, ktoré SLC prináša (kap. 3).

Podrobná analýza nevýhod je v tabuľke 3 a 4.

Príspevok:

„Mnohí z mojich priateľov z iných štátov nikdy nepočuli o Student – Led Conference. Nevieť, či je to záležitosť celého Michiganu, alebo len výmysel nášho školského dištriktu. Dovoľte mi opísať tento zázrak moderného školstva. Určite si pamätáte na svoje detstvo, keď sa vás rodičia po návrate zo školy opýtali: „Čo ste dnes robili v škole?“ To ste vtedy ešte nevedeli, že vlastne išlo o Student – Led Conference!

V čom je rozdiel? Dnes majú rodičia určený čas v škole, sedia na malých stoličkách, kolená pod nízkymi lavicami a usilujú sa mať pokojný pohľad, keď sa ich deti snažia, kokcú: „...potom sme čítali...potom matematika...hmn, uhm, potom sme písali, potom sme mali obed....., potom prestávku...“ Učiteľ sedí vedľa pravdepodobne preto, aby posudzoval a zabával sa, ako sa rodič vyrovnáva so stresom. Moja prvá Student – Led Conference bola s mojím najstarším synom v piatom ročníku. Koktal a mrmlal o veciach, o ktorých vedel, že ich už viem aj ja. Konečne povedal niečo o akomsi LIT – Circle. Opýtala som sa veľmi slušne učiteľa, ktorý sa usmieval: „Čo je to vlastne LIT – Circle?“ Odpovedal veľmi pomaly, ako keby sa rozprával s niekým, kto má v sebe basu piva: „Je to skratka pre literárny krúžok, čítame knihy.“

A tak som bola chytená do pasce, ktorú niekto nazval Student – Led Conference. Nemohla som robiť nič, len sa usmievať ako učiteľ. (Asi som pritom pod lavicou kopala syna do nohy.) Tri minúty pred koncom Student – Led Conference mi učiteľ podal vysvedčenie. Dieťa prepadalo z matiky a štvorka hrozila z humanitných predmetov. Tvár mi bledla, pretože Student – Led Conference sa zmenila na prekliatu konferenciu, aby mi pripomenula, že synček mal zlé testy predtým, ako do nich mohli jeho rodičia nahliadnuť, že si nerobil domáce úlohy. Našich 20 minút však už medzitým vypršalo... Od tejto prvej Student – Led Conference som trpela každý rok, pričom som získala len jeden poznatok: skôr ako som sa Student – Led Conference zúčastnila, nevedela som, že je to o decentných predvádzajúcich sa študentoch.“

Komentár 1

Oh, aká strašná predstava! Nikdy som o Student – Led Conference u nás v (.....) nepočul. Vďaka bohu!

Komentár 2

Nemohol by som to vystihnúť lepšie. Myslím si, že ak komunikujete so svojím dieťaťom na bežnej úrovni, nepotrebuje Student – Led Conference. Som vychovávateľ a nesúhlasím s týmito konferenciami, ale cítim, že študenti sa musia prezentovať inak. Počas Student – Led Conference sa učitelia nedajú najst, nie sú k dispozícii. Myslím si, že Student – Led Conference je strata času pre mňa aj moje dieťa. Bol by som radšej, keby sa čas obetovaný Student – Led Conference a tvorbe portfólia využil napríklad na doučovanie z matematiky.

Komentár 3

Je mi ľúto, že máte zlé skúsenosti so Student – Led Conference, ktoré vám nedovolili vidieť výhody vyplývajúce zo skutočnosti, že študenti preberajú zodpovednosť za svoje vzdelávanie. Na klasickom rodičovskom združení učiteľ opisuje všetko zlé, čo deti urobili. Toto nie je pomoc pre pozitívne zmeny v učení sa študentov.

Hovoríte, že ste si sadli s dieťaťom a jeho učiteľom k veciam, ktoré vám boli dávno známe. Po prvé, vašou úlohou je podporovať dieťaťa. Toto je čas preň, aby zdokonaľovalo veci, v ktorých je dobré, a povedalo vám o veciach, ktoré treba ešte zlepšovať. Váš komentár skôr napovedá, že Student – Led Conference bola o vás. Student – Led Conference nie je o rodičovi alebo učiteľovi. Je pre dieťa, aby mu pomohla prevziať zodpovednosť a rozvinúť zručnosti, ktoré ešte nemá.

Po druhé, evidentne ste niektoré informácie nevedeli pred Student – Led Conference (napr. že vaše dieťa prepadá). Tento typ informácií sa nemá dostať do agendy Student – Led Conference. Toto je skôr o nedostatočnej komunikácii rodiča a školy počas roka. Je smiešne myslieť si, že dieťa vám povie všetko o svojom vzdelávaní a výchove.

Kvalitná Student – Led Conference si vyžaduje veľa práce. Minimálne mesiac pred Student – Led Conference učiteľ spolupracuje so študentmi na prípravách. Študenti by mali mať pracovné listy, formuláre, jasnú predstavu a zameranú pozornosť.

Zdroj: <http://www.parentdish.com/2009/01/19/the-7th-circle-of-hell-the-student-led-conference/>

V úvode sme pripomenuli potrebu podrobiť modely zo zahraničia (SLC) určitej kritike a prispôbiť ich nášmu školskému prostrediu. Autoregulačné schopnosti sú ovplyvnené aj sociokultúrne a nedajú sa široko zovšeobecňovať. Objavujú sa aj varovania pred prílišným dôrazom na nácvik autoregulačných aktivít, ktorý môže viesť k rozdvojeniu procesov, ktoré by mali byť nedeliteľne spojené – učenie a motivácia. Akcent na výkonové ciele môže viesť k znižovaniu kladnej motivácie a k tlmeniu autoregulácie. Na úrovni a podobe autoregulácie žiaka sa podieľa aj socializácia dieťaťa v rodine, v škole, medzi kamarátmi.

Záver

Cieľom našej publikácie je poskytnúť záujemcom o inovatívne metódy vo výchove a vzdelávaní účinný nástroj sebahodnotenia žiakov. Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že SLC je takýto nástroj. SLC je aj nástroj na zvyšovanie kvality školy či vzdelávania. Kvalita sa odvíja od autoevalvácie – sebahodnotenia, ktoré sú podstatou SLC.

Publikácia sa môže chápať ako manuál pre učiteľov, ktorý plánujú zaradiť SLC do svojej pedagogickej praxe. Je to návod, ako postupovať pri organizácii SLC. V texte sme uviedli množstvo námetov, formulárov a vzorov použiteľných pre rodičov, žiakov aj kolegov učiteľov.

Myslíme si, že v práci učiteľa je dôležitá kreativita, a tak treba pristupovať k ponúkaným možnostiam v tejto publikácii. Ak si učiteľ vytvorí vlastný formát spolu s kolegami, rodičmi a žiakmi, výsledkom bude iste dobrý pocit z práce a stretnutia s ľuďmi.

Zoznam bibliografických odkazov

ADAMEK, R. et al. 2010. *Moderná didaktická technika v práci učiteľa : učebný materiál – modul 2 : Európsky sociálny fond*. Košice : Elfa, 2010. ISBN 978-80-8086-135-3.

ALBERT, A. 2006. *Metódy a techniky sebahodnotenia*. Bratislava : MPC, 2006. ISBN 80-8052-254-5.

ALBERT, A. 2001. *TQM v škole : teória a prax*. Bratislava : MPC, 2001. ISBN 80-8052-254-5.

BAILEY, J., GUSKEY, T. 2001. *Implementing Student – Led Conferences*. Thousand Oaks, CA : Corwin Press, 2001. ISBN 978-0-8039-6856-1.

ČÁP, J., MAREŠ, J. 2001. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

ČAPEK, R. 2010. *Třídní klima a školní klima*. Praha : Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2742-4.

HAVELKA, P., MAN, F. 2005. Ovlivňování motivace žáků 1. stupne učitelů. In *Příprava učitelů a aktuální proměny v základním vzdělávání*. Ed. R. Jandová [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2005. 198 s. ISBN 80-7040-789-1. [cit. 09-09-2012]. Dostupné na internete: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/konf05-sbornik-14-havelka_p-man_f.pdf>.

HELDOVÁ, D., KAŠIAROVÁ, N., TOMENGOVÁ, A. et al. 2011. *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce procesy učenia sa žiakov* [online]. Bratislava : MPC, 2011. ISBN 978-80-8052-372-5. [cit. 09-09-2012]. Dostupné na internete: <http://www.mpc-edu.sk/library/files/metakognicia_web.pdf>.

KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R. 2006. *Hodnocení žáků*. Praha : Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-0885-X.

KOŠTÁLOVÁ, H., MIKOVÁ, Š., STANG, J. 2008. *Školní hodnocení žáků a studentů*. Praha : Portál, 2008. ISBN 978- 80-7367-314-7.

KULIČ, V. 1992. *Psychologie řízeného učení*. Praha : Academia, 1992. ISBN 9788020004475.

KYRIACOU, CH. 2004. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha : Portál, 2004. ISBN 8071789658.

PETLÁK, E. 2006. *Klíma školy a klíma triedy*. Bratislava : IRIS, 2006. ISBN 8089018971.

PETTY, G. 2006. *Moderní vyučování*. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7367-172-7.

RICHTER, L. 2010. *PDCA cyklus – metóda pre zlepšenie procesov* [online]. [cit. 15-09-2012]. Dostupné na internete: <<http://www.lukasrichter.sk/wp-content/uploads/2011/04/Richter-Demingov-cyklus-PDCA.pdf>>.

SLAVÍK, J. 1999. *Hodnocení v současné škole*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-262-9.

SLUKA, T. 2009. *Student – Led Conference ako prostriedok zvyšovania kvality výchovy a vzdelávania*. Záverečná práca pre II. kvalifikačnú skúšku. Trenčín : MPC, 2009.

TUREK, I. 2004. *Inovácie v didaktike*. Bratislava : MPC, 2004. ISBN 80-8052-188-3.

TUREK, I., ALBERT, S. 2007. *Kvalita školy*. Trenčín : MPC v Trenčíne, 2007. ISBN 80-969457-1-8.

VYKOPALOVÁ, H. 1992. *Sociální klima školy a možnosti jeho ovlivňování*. Olomouc : Univerzita Palackého, 1992. ISBN 9788070671610.

Co je portfolio [online]. Praha : Cermat. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2007. [cit. 16-09-2012]. Dostupné na internete: <http://www.esf-kvalita1.cz/osobni_portfolio-koncepcie.php>.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. 12. 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie. In *Úradný vestník EÚ* [online]. [cit. 08-09-2012]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:SK:PDF>>.

Správa o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách na gymnáziách v školskom roku 2010/2011 v SR [online]. [cit. 16-09-2012]. Dostupné na internete: <http://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/137_NI_G_11%20.pdf>.

Student Led Conference Form [online]. [cit. 22-09-2012]. Dostupné na internete: <<http://technoliteracy.wikispaces.com/file/detail/Student%20Led%20Conference%20Formdoc>>.

Príloha A

Dotazník SLC pre študentov

1. Prostredníctvom SLC môžem získať lepší prehľad o svojej školskej práci, úspechoch a neúspechoch v porovnaní s iným typom hodnotenia.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
2. Spoločné stretnutie všetkých troch subjektov (študent – učiteľ – rodič) je dôležité a prospešné.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
3. SLC nemá väčší význam ako klasické rodičovské združenie.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
4. SLC môže pomôcť lepšie dosahovať výchovno-vzdelávacie ciele (t. j. čo by som sa mal naučiť, ako a prečo).
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím

- d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
5. Sám som nabádal rodičov, aby sme sa spoločne zúčastnili na SLC.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
6. SLC môže byť nástrojom na zlepšenie mojich výchovno-vzdelávacích výsledkov (môže mi pomôcť zlepšiť si prospech aj správanie).
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
7. SLC môže pomôcť rodičom viac a efektívnejšie sa zapájať do výchovno-vzdelávacieho procesu, lepšie ma pochopia a budú lepšie vedieť, ako mi môžu pomáhať.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
8. SLC je zbytočné a zaťažujúce, k ničomu nevedie.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
9. Uvítal by som, keby klasické rodičovské združenie bolo v budúcnosti nahradené SLC.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím

10. Skús stručne zhrnúť svoje postrehy, návrhy na zlepšenie, nedostatky a kladné stránky SLC, na ktorom si sa zúčastnil, čo sa ti najviac páčilo alebo nepáčilo.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Splnilo SLC tvoje očakávania?

a) v plnom rozsahu

b) viac-menej áno

c) čiastočne

d) nie

e) iné vyjadrenie:

Príloha B

Dotazník SLC pre rodičov

1. Prostredníctvom SLC môžem ako rodič získať viac informácií o školskej práci, úspechoch a neúspechoch svojho dieťaťa ako na klasickom rodičovskom združení.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
2. Spoločné stretnutie všetkých zainteresovaných strán (študent – učiteľ – rodič) je dôležité a prospešné.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
3. SLC nemá väčší význam ako klasické rodičovské združenie.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
4. SLC môže pomôcť lepšie dosahovať výchovno-vzdelávacie ciele.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím

- d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
5. Označte najviac tri najdôležitejšie dôvody, pre ktoré ste sa rozhodli prísť na SLC.
- a) zaujímajú ma nové veci, pretože môžu priniesť zlepšenie
 - b) zo zvedavosti
 - c) snažím sa využiť všetky príležitosti na získanie informácií o mojom dieťati
 - d) moje dieťa (študent) chcelo, aby sme sa SLC zúčastnili
 - e) iný dôvod (konkretizujte)
6. SLC môže byť nástrojom na efektívne zlepšenie výchovno-vzdelávacích výsledkov.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
7. SLC môže pomôcť rodičom viac a efektívnejšie sa zapájať do výchovno-vzdelávacieho procesu.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
8. SLC je zbytočné a zaťažujúce, k ničomu nevedie.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
9. Uvítal by som, keby klasické rodičovské združenie bolo v budúcnosti nahradené SLC.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím

10. Skúste stručne zhrnúť svoje postrehy, návrhy na zlepšenie, nedostatky a kladné stránky SLC, na ktorom ste sa zúčastnili.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Splnilo SLC vaše očakávania?

a) v plnom rozsahu

b) viac-menej áno

c) čiastočne

d) nie

e) iné vyjadrenie:

12. Zakrúžkujte každé slovo, ktoré vyjadruje váš pocit vzhľadom na SLC:

zaujímavé

užitočné

dôležité

neprofesionálne

zbytočné

podnetné

výborné

moderné

bezcné

stresujúce

Príloha C

Dotazník SLC pre učiteľov

1. Prostredníctvom SLC môže rodič získať viac informácií o školskej práci, úspechoch a neúspechoch svojho dieťaťa ako na klasickom rodičovskom združení.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
2. Spoločné stretnutie všetkých zainteresovaných strán (študent – učiteľ – rodič) je dôležité a prospešné.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
3. SLC nemá väčší význam ako klasické rodičovské združenie.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
4. SLC môže pomôcť lepšie dosahovať výchovno-vzdelávacie ciele.
 - a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím

- d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
5. SLC môže byť účinným prostriedkom zlepšovania kvality školy.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
6. SLC môže byť nástrojom na efektívne zlepšenie výchovno-vzdelávacích výsledkov.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
7. SLC môže pomôcť rodičom viac a efektívnejšie sa zapájať do výchovno-vzdelávacieho procesu.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
8. SLC je zbytočné a zaťažujúce, k ničomu nevedie.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím
9. Uvítal by som, keby klasické rodičovské združenie bolo v budúcnosti nahradené SLC.
- a) silno súhlasím
 - b) súhlasím
 - c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
 - d) nesúhlasím
 - e) silno nesúhlasím

10. Skúste stručne zhrnúť svoje postrehy, návrhy na zlepšenie, nedostatky a kladné stránky SLC, na ktorom ste sa zúčastnili.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Splnilo SLC vaše očakávania?

- a) v plnom rozsahu
- b) viac-menej áno
- c) čiastočne
- d) nie
- e) iné vyjadrenie:

12. Zakrúžkujte každé slovo, ktoré vyjadruje váš pocit vzhľadom na SLC:

zaujímavé	užitočné	dôležité	neprofesionálne	zbytočné
podnetné	výborné	moderné	bezcné	stresujúce

13. Príprava učiteľa na SLC je príliš náročná.

- a) silno súhlasím
- b) súhlasím
- c) ani nesúhlasím, ani súhlasím
- d) nesúhlasím
- e) silno nesúhlasím

Príloha D

Vybrané dostupné zdroje informácií o SLC na internete

<https://www.fwps.org/cur/conferences/>

http://www.educationworld.com/a_admin/admin/admin112.shtml

<http://resources.curriculum.org/secretariat/studentled/informing.shtml>

<http://education.jhu.edu/PD/newhorizons/strategies/topics/Assessment%20Alternatives/dickinson.htm>

<http://schools.nyc.gov/NR/rdonlyres/74094537-E265-44BE-A841-EBE5C6139714/0/WHEELSStudentLedConferenceHandbook20082009.pdf>

<http://pinterest.com/swaites76/student-led-conferences/>

<http://metropolitanschool.com/en/about-us/student-led-conferences.html>

<http://studentled.weebly.com/>

Názov:	Student – led Conference Nová metóda sebahodnotenia v praxi
Autor:	Mgr. Tomáš Sluka
Recenzenti:	Mgr. Elena Harkabusová PhDr. Roman Kvapil, PhD.
Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave
Odborná redaktorka:	Mgr. Terézia Peciarová
Grafická úprava:	Ing. Monika Chovancová
Vydanie:	1.
Rok vydania:	2013
Počet strán:	64
ISBN	978-80-8052-472-2